

OSLOMET

VELFERDSFORSKNINGSINSTITUTTET NOVA

Flergifte

Kunnskapsstatus om polygami, migrasjon
og kvinners situasjon

ELI RAMSVIK MELBY & ANJA BREDAL

OSLO METROPOLITAN UNIVERSITY
STORBYUNIVERSITETET

Flergifte

Kunnskapsstatus om polygami, migrasjon og
kvinnens situasjon

ELI RAMSVIK MELBY OG ANJA BREDAL

Norsk institutt for forskning om
oppvekst, velferd og aldring
NOVA Notat 4/2019

Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring (NOVA) er fra 1. januar 2014 et forskningsinstitutt ved Senter for velferds- og arbeidslivsforskning (SVA) på OsloMet – storbyuniversitetet (tidl. Høgskolen i Oslo og Akershus).

Instituttet har som formål å drive forskning og utviklingsarbeid som kan bidra til økt kunnskap om sosiale forhold og endringsprosesser. Instituttet skal fokusere på problemstillinger om livsløp, levekår og livskvalitet, samt velferdssamfunnets tiltak og tjenester.

© Velferdsforskningsinstituttet NOVA

OsloMet – storbyuniversitetet 2019

ISBN (trykt utgave) 978-82-7894-709-8

ISBN (elektronisk utgave) 978-82-7894-710-4

ISSN 0890-6435 (trykt)

ISSN 1893-9511 (online)

Desktop: Hussein Monfared

Trykk: Byråservice

Henvendelser vedrørende publikasjoner kan rettes til:

NOVA, OsloMet

Stensberggata 26 · Postboks 4, St. Olavs plass, 0130 Oslo

Telefon: 67 23 50 00

Nettadresse: www.oslomet.no

Forord

Denne kunnskapsstatusen er del av et større forskningsprosjekt under NOVAs Voldsforskningsprogram med finansiering fra Kunnskapsdepartementet: «Vold og utnytting i et transnasjonalt landskap». Rapporten gjør rede for forskning på flergifte og polygamiske praksiser som er relevant for dette prosjektet.

Eli Ramsvik Melby har utført litteratursøk, gjennomgått litteraturen og skrevet rapporten sammen med Anja Bredal, som har vært prosjektleder. Takk til Tone Linn Wærstad ved Juridisk fakultet, Universitetet i Oslo, for kommentarer angående rettslige problemstillinger.

Eli Ramsvik Melby og Anja Bredal
Oslo, august 2019

Innhold

Sammendrag	7
1 Innledning og datamateriale	9
Søkestrategi	9
Oversikt over datamaterialet	10
Oppsummering	13
2 Definisjoner og utbredelse	14
Begreper og definisjoner	14
Rettslig regulering	15
Religion.....	17
Utbredelse	17
Oppsummering	19
3 Flergifte og innvandringsregulering	20
Flergifte i praksis.....	20
Etablerte polygame familiers møte med innvandringsregler om monogami.....	21
Etablering av polygame ekteskap i forbindelse med migrasjon	25
Oppsummering	26
4 Motiver, konsekvenser og erfaringer	27
Kompleks motivasjon	27
Særskilt om kvinners opplevelser.....	28
Konsekvenser	30
Stigmatisering og diskriminering	32
Oppsummering	33
5 Oppsummering	34
Begrenset kunnskap	34
Konsekvenser for kvinner	34
Innvandringsregulering og flergifte	35
Behov for kunnskap og videre forskning	36
Referanser	37
Vedlegg	42
Vedlegg 1. Litteraturen som er gjennomgått	42
Vedlegg 2. UDI-statistikk.....	44

Sammendrag

Dette er en kunnskapssammenstilling om flergifte og polygam praksis hovedsakelig blant ikke-vestlige migranter i en vestlig kontekst. Fordi litteraturgjennomgangen er del av et prosjekt om vold og utnyttelse av kvinner, er kvinners erfaringer særlig vektlagt.

Systematiske litteratursøk ga til sammen 64 publikasjoner, der sosiologiske og rettsvitenskapelige studier dominerer. Geografisk er det flest studier fra Frankrike og Nord-Amerika. Et hovedfunn er at det mangler forskning om polygami og flergifte blant migranter i en vestlig kontekst. Det er gjort svært lite forskning i Norge.

Rapporten redegjør for hva forskningen sier om begrepsliggjøring og regulering av flergifte og polygami, samt utbredelse av flergifte/polygami. I rapporten brukes begrepene flergifte og polygami om hverandre fordi fokus er på praksiser som av de det gjelder eller andre, oppfattes som ekteskap eller ekteskaplignende forhold, selv om disse kan ha ulik formell rettslig status. I forskningslitteraturen er det vanlig å skille mellom formell (*de jure*) og uformell (*de facto*) polygami. Sistnevnte involverer ofte ett eller flere religiøst inngåtte ekteskap. De aller fleste studiene i materialet gjelder muslimer, og det fremgår at polygamis legitimitet i islam er omdiskutert. Det finnes ikke oppdaterte estimat for hvor mange som praktiserer polygami i dag, heller ikke i Norge.

En betydelig del av studiene viser hvordan allerede etablerte polygame familier og etablering av polygame ekteskap påvirkes av vestlig innvandringslovgivnings krav om monogami. Her fremgår det at familier splittes og lever transnasjonale liv med bosted i to eller flere land. I noen tilfeller vil konene bytte på å bo i mottaker- og avsenderland. Et sentralt tema er at flere lands innvandringsmyndigheter overlater til mannen å bestemme hvem som skal være hans formelle kone i stedet for å gi fortrinnsrett til første kone. På denne måten styrkes mannens stilling i polygame ekteskap, mens kvinnene kan komme dårligere ut. Forskningen viser også at polygamisk praksis kan inngå i migrasjonsstrategier, der en mann gifter seg pro forma eller reelt med en ny kone i innvandringslandet, med eller mot sin første kones viten og vilje.

Forskningslitteraturen tegner et bilde av kompleksitet når det gjelder både menns og kvinners motivasjon for å inngå polygame ekteskap, utover migrasjonsrelaterte motiver. Mannen kan gifte seg med flere blant annet for å legitimere utenomekteskapelig sex og som en løsning for å imøtekomme familiens ønske om et arrangert ekteskap. Noen kvinner ser positivt på polygamisk samliv, mens andre blir lurt eller tvunget inn i det mot sin vilje. Når det gjelder konsekvenser, finnes det forskning som viser negative effekter på psykisk helse, og funn som viser at vold kan forekomme, også mellom konene i en polygam familie.

1 Innledning og datamateriale

Denne rapporten gir en kunnskapssammenstilling om flergifte og polygam praksis hovedsakelig blant migranter med innvandrerbakgrunn i en vestlig kontekst. Problemstillingen lyder: «Hva sier foreliggende forskning om formelle og uformelle polygame praksiser i vestlig kontekst blant folk med innvandrerbakgrunn?» Fordi litteraturgjennomgangen er del av et prosjekt om vold og utnyttelse av kvinner, har vi sett særlig etter forskning der slike temaer behandles og mer generelt etter forskning om kvinners erfaringer. Som et supplement til forskningslitteraturen har vi innhentet tall fra Utlendingsdirektoratet som angir saker der bigami/polygami inngår i avslagsgrunnet.

I resten av dette kapitlet beskriver vi først søkestrategien som ble brukt ved valg av litteratur og gir dernest en oversikt over materialet. Kapittel 2 redegjør for hvordan litteraturen definerer og kategoriserer polygamisk praksis og flergifte, hva den forteller om lovmessig regulering, samt om utbredelse. Kapittel 3 redegjør for forskning om hvordan vestlig regulering av ekteskapsinnvandring får implikasjoner for flergifte og polygam praksis, mens kapittel 4 tar for seg funn angående øvrige motiver, konsekvenser og opplevelse av flergifte og polygami. Rapporten avsluttes med et kort kapittel som oppsummerer hovedtrekk i forskningen og angir videre kunnskapsbehov.

Søkestrategi

Søk er gjennomført i de største databasene som er tilgjengelige gjennom OsloMets bibliotek. Vi har begrenset søket til litteratur som er publisert fra og med år 2000.¹ For å sikre høy kvalitet har vi med få unntak kun inkludert resultater fra fagfellevurderte tidsskrifter og bøker utgitt på fagbokforlag. Litteratur på de skandinaviske språkene, engelsk og fransk er utgangspunkt for søket. Databasene som vi har brukt er: Idunn og Oria for skandinaviske publikasjoner; CAIRN og Theses for franskspråklige publikasjoner, og EBSCOhost, Google Scholar og Web of Science for engelskspråklige publikasjoner.

Søkene ble gjort med kombinasjoner av begreper som var sentrale for studiets problemstilling. Begreper og kombinasjoner av disse er: (polyg* AND migration), (polygamy AND migration), (polyg* AND migration AND marriage), (polygamy AND europe), (polyg* AND transnational*), («plural marriage» AND transnational), (polygyny AND violence), polygami, flerkoneri, flergifte, (polygamie ET migration), (polygamie ET (migration OU migrant) ET europe). Det ble brukt mange forskjellige kombinasjoner av emneord fordi det finnes ulike former og definisjoner av polygami. Forskningsfeltet opererer ikke med et vedtatt begrep

---

¹ Når vi refererer til publikasjoner datert før 2000 er dette sekundærkilder fra kunnskapssammenstillinger utgitt etter 2000.

eller definisjon, hverken når det gjelder polygami, migrasjon eller transnasjonalisme. For å ekskludere antropologiske studier av polygami fra steder utenfor Europa har vi inkludert migrasjonsbegrepet i mange av søkene.

Google Scholar og Web of Science var de søkemotorene som returnerte flest resultater – innledningsvis over 10 000 publikasjoner på det meste. For å begrense søket valgte vi kun dokumenter med polyg* i teksten. Da ble resultatlista redusert til totalt 6091 publikasjoner på tvers av alle databaser. Vi ekskluderte duplikater og gjennomgikk så litteraturen manuelt basert på tittel og sammendrag. Inkluderingskriteriet var da at arbeidet skulle kombinere de mest sentrale begrepene fra problemstillingen. Studier som ble ansett som irrelevante var bl.a. studier av populasjoner som befinner seg utenfor vestlig kontekst, studier av polygami blant LHBT-populasjoner i USA og i Europa, og polygami og utbredelse av HIV/AIDS i afrikanske land. Ved å følge denne ekskluderingsmetoden ble totalt antall publikasjoner til slutt 140. Abstract for disse ble deretter gjennomgått systematisk og vurdert i henhold til problemstilling. I tillegg til søk i databaser har vi kontaktet relevante forskernettverk for å forhøre oss om forskning i publiseringsprosess og/eller få tilgang til rapporter som ikke ville være indekserte i databasene vi søkte i. Vi inkluderte flere studier gjennom forslag fra nettverket, og til sammen satt vi igjen med 64 publikasjoner som ligger til grunn for denne kunnskapsstatusen.

Oversikt over datamaterialet

Denne bolken skal gi et kort overblikk over hva slags studier materialet består av, og hvilke disipliner og land som er representert. Innledningsvis kan vi slå fast at det er få studier i materialet med flergifte eller polygami som hovedtema. Oftest er det et mindre deltema i større studier om migrasjon, innvandringsregulering, fertilitet blant innvandrere, skilsmisse og vold mot kvinner. Litteratursøket resulterte også i en rekke studier som inkluderer polygami som et aspekt ved normative konstruksjoner av muslimske minoriteter i Europa i dag (Ali 2003; Denike 2010; Alaoui 2012; Kringelbach 2015; Alaoui 2016). Vi har valgt å inkludere noen studier med dette perspektivet fordi det sier noe om den sosiale og normative konteksten som praksiser assosiert med flergifte og polygami foregår innenfor.

Kunnskapsstatuser

Litteratursøket resulterte i til sammen fem kunnskapssammenstillinger av mer eller mindre relevans. Tre av disse gjennomgår kvantitative studier av problemstillinger knyttet til polygami og psykisk helse. I denne gruppen finner vi én om mental helse blant kvinner som lever i polygame ekteskap (Shepard 2013) og to om hvordan polygame husholdninger påvirker barns psykiske helse og skolegang (Elbedour, Onwuegbuzie, Caridine og Abu-Saad 2002; Al-Sharfi, Pfeffer og Miller 2016). Disse tre kunnskapssammenstillingene er basert på data fra land i Midtøsten og Nord-Afrika, som Emiratene, Algerie, Jordan og Palestina, hvor polygame ekteskap er lovlig praksis (Al-Krenawi og Lightman 2000; Al-Krenawi

2001; Hassnouch-Phillips 2001; Al-Krenawi 2013). Selv om dette er ikke-vestlige land, har vi valgt å inkludere arbeidene fordi det generelt finnes få psykologiske studier av polygam familiestruktur og dens innvirkning på familiemedlemmer (Al-Sharfi, Pfeffer og Miller 2016). En annen begrunnelse for inkludering, er at kunnskapssammenstillingene innbefatter statistiske undersøkelser som ellers er mangelvare.

Den fjerde kunnskapssammenstillingen er en rapport gjennomført på oppdrag fra kanadiske myndigheter (Campbell, Bala og Bailey 2005). Her undersøkes hvilke sosiale, juridiske og politiske implikasjoner polygami kan ha for Canada. Primært fokuserer forskerne på polygami blant de definerer som fundamentalistiske mormonere i Nord-Amerika, men inkluderer også internasjonal forskning på andre grupper. En femte kunnskapssammenstilling ser på studier av migrasjon og ekteskap (Brettell 2017), der polygami nevnes i begrenset grad.

Fagdisipliner

I tabell 1 er den gjennomgåtte litteraturen kategorisert i henhold til fagdisiplin, hvor sosiologi har en klar dominans, med rettsvitenskapelige studier på andreplass.

Tabell 1. Publikasjoner fordelt på disiplin

Disiplin	Antall
Sosiologi	27
Rettsvitenskap	14
Sosialantropologi	6
Psykologi	6
Kjønnsstudier	6
Statsvitenskap	3
Religionsvitenskap	1
Demografi	1
Totalt	64

De sosiologiske studiene har polygami som ett av flere temaer, slik vi kommenterte innledningsvis. Bledsoe og Sow (2011, 177) hevder da også at det har vært relativt lite fokus på reproduksjon og familietableringens rolle i sosiologiske og antropologiske studier av transnasjonalisme. Innen sosialantropologi er det ifølge Zeitzen (2008) kun få monografier med et helhetlig fokus på polygami. Disse er i hovedsak opptatt av polyandri i Asia eller polygyni blant mormonere i USA og Canada (Zeitzen 2008, 4; White 2009). Når det gjelder forskningsartikler, sier Zeitzen (2008) at hovedfokus har vært på Afrika, som er den regionen hvor polygam praksis er mest utbredt.

Sosiologiske og statsvitenskapelige studier har i flere tilfeller inkludert rettsvitenskapelige og rettssosiologiske perspektiver, for å kunne redegjøre for de

komplekse juridiske dimensjonene som inngår i transnasjonale polygame ekteskap. Når det gjelder juridiske og politologiske tilnærminger, mener Campbell mfl. (2005) at de mangefasetterte formene for polygami som praktiseres ikke har kommet godt nok frem. Også Davis mener rettsvitenskapelig forskning overser viktige analytiske dimensjoner, da man i hovedsak har tilnærmet seg polygami enten som et spørsmål om trosfrihet eller som et spørsmål om avkriminalisering på bakgrunn av polygamiforbudets konsekvenser for kvinner (2010, 1957).

Geografisk kontekst

Vi kommer tilbake til geografisk utbredelse av polygami i neste kapittel, men vil kort kommentere den gjennomgåtte litteraturens fordeling på land.

Tabell 2 Antall publikasjoner per land

Land	Antall
Norge	5
Sverige	2
Finland	2
Danmark	4
Frankrike	12
Spania	2
Storbritannia	9
Europa	2
USA	13
Andre land	8
Globalt	5
Totalt	64

Som tabell 2 viser, er franske og nordamerikanske studier i flertall i vårt materiale. Førstnevnte inkluderer blant annet arbeidene til Sargent som fremstår som en av de mest sentrale forskerne på polygyni i europeisk migrasjonskontekst (Sargent og Cordell 2003; Sargent 2005; Sargent og Larchance 2007; Sargent 2011; Browner og Sargent 2011).

Liversage og Charsley er to av få forskere som har et særskilt fokus på polygyne ekteskap i europeisk migrasjonskontekst. Som del av en bredere forskningsinteresse for ekteskapsmigrasjon, har de studert polygyne ekteskap blant henholdsvis danske og britiske muslimer med bakgrunn fra Midtøsten, Nord-Afrika og Sør-Asia (Liversage og Charsley 2012; Liversage 2019). Deres forskning er referert i mange av studiene i datamaterialet vårt.

Våre søk avdekket få arbeider som berører flergifte/polygami blant innvandrere i Norge. Temaet berøres i noen få kvalitative studier, samt i enkelte juridiske analyser.

Kunnskapsmangel

Generelt finner vi mangel på forskning om polygami og flergifte blant migranter i en vestlig kontekst. Dette vil prege framstillingen i denne kunnskapsoversikten, og leseren vil ikke finne en helhetlig redegjørelse for polygamisk praksis i en vestlig migrasjonskontekst.

Elbedour og kollegers kunnskapssammenstilling fra 2002 lister opp en rekke mulige årsaker til mangelen på kvantitative data. Blant annet påpeker de at polygami er forbudt i de fleste land, og at polygame forhold dermed ikke rapporteres inn som sivilstatus i folketellinger eller survey-undersøkelser. I tillegg har det vist seg vanskelig å sammenstille tilgjengelige data, da de ofte ikke er tilstrekkelig sammenlignbare (Van de Walle 1968 i Elbedour mfl. 2002, 258).

Innenfor kvalitativ forskning kan utfordringer knyttet til rekruttering og tilgang til feltet være med på å forklare kunnskapsgapet. I følge Bledsoe, Houle og Sow (2007) har det vist seg vanskelig å rekruttere intervjupersoner som utøver polygami i europeisk migrasjonskontekst. Selv strevde disse forskerne med å finne og overtale gambiske arbeidsinnvandrere til å delta i et forskningsprosjekt om fruktbarhet og transnasjonale liv. Bledsoe og kolleger forklarer dette med at polygamisk praksis kan innebære lovbrudd eller tilhøre et juridisk grenseland: «People at the margins of legality do not particularly want to be found by researchers» (Bledsoe, Houle og Sow 2007, 382).

Oppsummering

Systematiske litteratursøk ga til sammen 64 publikasjoner som er grunnlaget for denne kunnskapssammenstillingen. Disiplinmessig har sosiologi en klar dominans i materialet, med rettsvitenskapelige studier på andreplass. Franske og nordamerikanske studier er i flertall. Litteraturgjennomgangen viser fremfor alt en mangel på forskning om polygami og flergifte blant migranter i en vestlig kontekst. Det er gjort svært lite forskning i Norge som berører denne tematikken.

2 Definisjoner og utbredelse

Kapitlet redegjør for hvordan litteraturen definerer og kategoriserer polygami og flergifte. Vi refererer også kunnskap om rettslig og religiøs regulering. I kapitlets siste del presenteres indikasjoner på utbredelse av flergifte/polygami blant migranter i en vestlig kontekst.

Begreper og definisjoner

Denne kunnskapsstatusen handler om flergifte eller polygami. Vi bruker begrepene om hverandre, men polygami forekommer oftest fordi disse begrepene brukes i litteraturen vi har gjennomgått (se forrige kapittel om søkekriterier). Vi har likevel valgt å bruke det norske begrepet *flergifte* i rapportens tittel, av to grunner. For det første er flergifte kjent fra offentlig debatt i Norge. For det andre vil vi signalisere at vekten ligger på praksiser som av de det gjelder eller andre oppfattes som ekteskap eller ekteskapslignende forhold, selv om disse kan ha ulik formell rettslig status.

Polygami innebærer å ha flere ektefeller/partnere samtidig, i motsetning til *monogami* der man kun har én om gangen. *Bigami* brukes om det å ha to ektefeller samtidig. Videre er det vanlig å dele inn i to former for polygami avhengig av «kjønnsretning».² Når det er mannen som gifter seg med flere kvinner, kalles det *polygyni*. Fordi dette er den desidert mest utbredte formen for polygami, blir begrepet polygami ofte brukt i betydningen polygyni, også i forskningslitteraturen (Campbell mfl. 2005; Shepard 2013; Al-Krenawi 2013; Al-Sharfi mfl. 2016).³ *Polyandri* kalles det, når en kvinne gifter seg med flere menn. Denne formen forekommer sjelden, men det rapporteres om praksis i områder rundt Himalaya, i Canada, og i Sør-Asia (Zeitzen 2008, 11; Campbell mfl. 2005). Vi har ikke funnet studier av flergifte blant kvinner med relevans for denne kunnskapsstatusen.

En vesentlig dimensjon er relasjonenes rettslige status. I litteraturen skilles det mellom *de jure* og *de facto* polygami. Ved *de jure polygami* er det tale om at en person inngår flere juridisk/formelt gyldige ekteskap. *De facto polygami* er når en person inngår flere ekteskap/ekteskapslignende forhold der kun ett (eller ingen) er formelt/rettslig gyldig eller offentlig registrert, mens øvrige ekteskap er uformelle i lovens øyne. Dette gjelder særlig i stater der polygami ikke er tillatt (Zeitzen 2008, 20; Enright 2012, 301). Mye av forskningen i denne kunnskaps-sammenstillingen gjelder *de facto* polygami med en kombinasjon av formelt og uformelt/religiøst ekteskap. Et gjennomgående tema i forskningen er muslimske

---

² All forskningen vi har gjennomgått gjelder flergifte og polygami blant heteroseksuelle personer.

³ Vi vil i noen sammenhenger bruke polygyni for å få frem kjønnsdimensjonen.

innvandrere som forholder seg til både islamsk religiøs rett – sharia – og formell lovgivning.⁴

Som sagt er vi i denne kunnskapssammenstillingen interessert i forskning om praksiser som av den enkelte eller omgivelsene oppfatter som (polygame) ekteskap eller ekteskapslignende forhold. Vi skal se at det ikke alltid er like enkelt å avgrense hva som er polygam giftepraksis. Særlig der ekteskap nummer to inngås i skjul og i mindre regulerte former, kan man spørre om det ikke snarere dreier seg om utroskap. Som vi skal se, er dette også et tema kvinner i polygame ekteskap kan være opptatt av. Grad av regulering som avgrensningskriterium kan være problematisk. I et globalt perspektiv stiller Zeitzen (2008) spørsmålsteget ved den utbredte praksisen med å skille mellom de jure og de facto polygami, da han mener ekteskap i seg selv er en flytende størrelse som er vanskelig å definere. Kategorisering kompliseres av de tverrkulturelle og transnasjonale dynamikkene som kan farge polygam praksis (Balchin og Warraich 2006; Zeitzen 2008, 5; Liversage 2019). Dette gjelder særlig der ekteskap inngås og «leves» på tvers av nasjonale grenser, noe som ofte er tilfelle i en migrasjonskontekst. Utfordringen med å definere polygami, særlig de mer uformelle variantene, er i seg selv et forskningstema som vi ikke kan redegjøre utfyllende for. Zeitzen (2008) peker for eksempel på nyere former for flerpartnerrelasjoner som vanligvis ikke assosieres med det tradisjonelle polygamibegrepet: *Gruppeekteskap* er en polygam form hvor flere har et seksuelt forhold til hverandre og der den enkelte anser seg selv som gift med *alle* medlemmene i gruppa. *Polyamorøse* forhold refererer til en praksis hvor flere personer har samtykkende ekteskapelige, seksuelle og/eller romantiske forhold til hverandre. Sistnevnte blir også kalt *ikke-monogame forhold* eller *åpne forhold/ekteskap*. Slike praksiser faller utenfor vår studie.⁵

Rettslig regulering

Basert på Campbell, Bala og Bailey (2005, 23), kan vi snakke om tre rettslige tilnærminger til polygame ekteskap: (1) en *liberal* tilnærming, hvor polygami er tillatt og flere enn ett ekteskap vil bli rettslig anerkjent, (2) en *restriktiv* tilnærming hvor polygami er *forbudt*, eventuelt straffbart, og der ekteskap nummer to vil være rettslig ugyldig (3) en *pluralistisk tilnærming* der sivilrett og sedvanerett kombineres slik at polygami er tillatt dersom den lokale skikken anerkjenner det.

Det er ikke mulig å gi en oppdatert oversikt over ulike lands lovgivning på grunnlag av foreliggende litteratur. I studien fra 2005, finner Campbell, Bala og Bailey (2005) den liberale tilnærmingen i land som Marokko, Libya, Bangladesh, Sri Lanka og Pakistan, mens Europa hadde en gjennomgående restriktiv tilnærming, sammen med blant annet Georgia, Thailand, Vietnam og Tyrkia. Det samme gjelder for USA og Canada, selv om polygami praktiseres åpent og uten

---

⁴ Se Bredal og Wærstad 2014 for en diskusjon om sivil vs religiøs rett og islamske ekteskap.

⁵ For forskning om polyamore i Norge, se Stark 2015.

sanksjoner i enkelte lokalsamfunn. Campbell, Bala og Bailey (2005) hevder at den pluralistiske tilnærmingen anvendes i blant annet Eritrea, Uganda, Nigeria og Sør-Afrika (2005, 27–28).⁶

I 2008 oppgir Zeitzen at anslagsvis 40 land anerkjenner polygami som formell ekteskapsform, deriblant de fleste muslimske land, selv om det er betydelig variasjon – i noen muslimske land er polygame ekteskap forbudt, mens det i andre er tillatt under visse betingelser, som dokumentert varsling til første kone og godkjenning fra domstol (Zeitzen 2008; Mashhour 2005; Liversage 2019).

Det er knapt gjort rettsvitenskapelig forskning på flergifte og polygami i Norge. Et viktig unntak er Wærstads nyere gjennomgang av rettstilstanden. Wærstad (2018A og 2018B) konkluderer med at reguleringen av flergifte/ polygami er lite utviklet og inkonsistent. Særlig påpeker hun dårlig samsvar mellom reguleringen av polygami i utlendingsretten og i familieretten, og hun tar til orde for en rettslig opprydding der hensynet til kvinner og barns rettigheter får større fokus. Vi kommer nærmere tilbake til dette arbeidet i kapittel 3. Her skal vi nevne to andre bidrag som underbygger Wærstads konklusjon om inkonsistent regulering. Ferrari de Carli (2008) viser til at det ikke er krav om at én offentlig myndighets vurdering av et utenlandsk ekteskaps gyldighet skal gjelde for andre offentlige myndigheter. De ulike instanser krever heller ikke samme dokumentasjon, ifølge Ferrari de Carlis rapport. I praksis innebærer det at en person som Folkeregisteret anser som gift, kan vurderes som ugift av utlendingsmyndighetene (Ferrari de Carli 2008, 50). Videre nevnes at utenriksstasjoner ikke er pliktige å informere Folkeregisteret om ekteskap som er inngått i utlandet. Man kan anta at en del av ekteskapene som har blitt inngått av norske borgere i deres opprinnelsesland aldri blir registrert i Folkeregisteret (Ferrari de Carli 2008, 49).

Ferrari de Carlis arbeid er ti år gammelt, men etter det vi har forstått, er dette fortsatt en relativt dekkende beskrivelse. I en nyere tekst fremlegger Roli (2015) en sak hvor UDI og Folkeregisteret har konkludert forskjellig. UDI hadde anerkjent ekteskapet til en norsk borger og en syrisk kvinne som ble inngått i Syria. Da kvinnen søkte om oppholdstillatelse i Norge gjennom familie-gjenforening med mannen, innvilget UDI søknaden fordi de to var lovlig gift. Folkeregisteret avslo derimot å registrere ekteskapet fordi det ikke var anerkjent i Norge etter ekteskapsloven. Mannen var nemlig kun separert fra tidligere ektefelle da giftemålet mellom de to partene ble inngått i Syria. Det ble ikke vektlagt at UDI hadde anerkjent ekteskapet (Roli 2015).

---

⁶ Norge nevnes ikke i denne oversikten, men hører til de restriktive landene. Ekteskapsloven krever at eksisterende (sivilrettslig gyldig) ekteskap er oppløst før man inngår et nytt (ekteskapsloven § 4). Videre forhindrer såkalt *ordre public* (vurdering av om noe er i strid med norsk rettsorden), at bigamiske ekteskap inngått av utlending i utlandet anerkjennes i Norge (ekteskapsloven § 18). Bigami/polygami er forbudt og straffbart etter straffeloven (§ 262), og familieinnvandring basert på ekteskap tillates kun for én ektefelle (utlendingsloven § 40).

Religion

Det er vanlig å knytte polygami til religion (Elbedour mfl. 2002; Ali 2003; Al-Sharfi mfl. 2016). Eksempelvis hevder Campbell og kolleger (2005, 6) at flertallet av de som praktiserer polygami i Nord-Amerika i dag tilhører en eller annen form for religiøs gruppering. Disse har normer, verdier og praksis når det gjelder ekteskap som skiller seg fra majoritetssamfunnet.

Av forskningslitteraturen framgår det at polygami praktiseres i flere religiøse grupper, blant andre mormonere, evangelisk kristne, og afrikansk-hebraiske israelitter (African hebrew israelites) (Davis 2010, 1958; White 2009). Et eksempel er Ngomas (2011) studie av polygyni blant katolske gabonske innvandrere i Frankrike. Flere forskere hevder at de største vestlige miljøene hvor polygyni praktiseres finnes blant fundamentalistiske mormonere i USA og i Canada (Estin 2009; White 2009; Eichenberger 2012). Gitt studiens avgrensning har vi ikke inkludert forskningslitteratur om mormonere i Nord-Amerika.

I vårt materiale er det desidert flest studier med fokus på muslimer, som for eksempel Sargent og kollegers (2003; 2005; 2007; 2011) etnografiske studier av maliske arbeidsinnvandrere i Frankrike, eller Charsley og Liversages (2013) arbeid om tyrkiske innvandrere i Danmark og pakistanske innvandrere i Storbritannia. En vanlig framstilling av islamsk lov, sharia, sier at en mann kan ha inntil fire koner, mens andre lærde vil hevde at polygami kun er tillatt dersom mannen behandler konene likeverdige (Mashhour 2005; Charsley og Liversage 2013). Balchin og Warraich (2006) påpeker at det er store forskjeller mellom muslimske land hva gjelder den lovmessige reguleringen av polygami, og at det derfor er viktig å inkludere lokal juridisk kontekst i fortolkningen av polygam praksis. De empiriske studiene vi har gjennomgått bekrefter at polygyni er kontroversielt blant muslimer. Flere informanter i Hassnouch-Phillips' arbeid om voldsutsatte kvinner i polygyne ekteskap definerte sine ektemenns handlinger som «religiøst svik» (2001, 746). Det samme finner Al-Sharmani (2017) i sin studie av skilsmisse blant somalisk-finske muslimske kvinner, hvor en av informantene definerte polygam praksis som «uislamsk».

Utbredelse

Det finnes ikke et presist og aktuelt estimat for hvor mange som praktiserer polygami i dag, selv om forskning indikerer at det finnes flere millioner polygame familier i rundt 850 forskjellige samfunn på verdensbasis (Hassouneh-Phillips 2001; Elbedour mfl. 2002; Gaullier 2008; Jeffrey 2012, 145; Shepard 2013; Al-Krenawi 2013).

Hovedvekten av forskning på polygami er gjennomført i land utenfor Nord-Amerika og Europa (Campbell, Bala og Bailey 2005), noe som reflekterer praksisens geografiske utbredelse. Samtidig dokumenterer flere studier at polygyni praktiseres i enkelte muslimske innvandremiljøer i Nord-Amerika og Europa (Gerholm 2003; Ferrari de Carli 2008; Campbell, Bala og Bailey 2005;

Warraich og Balchin 2006; Maïa Consult 2009; Selby 2012; Liversage og Charsley 2013; Faucon 2014; Majeed 2015; Bennion og Joffe 2016; Quek 2018). Studiene viser at det i europeisk og nord-amerikansk kontekst foreligger praksis i miljøer med opprinnelse fra blant annet land i Vest-Afrika (Sargent og Cordell 2003; Sargent 2005; Sargent 2011; Sargent 2007; Ngoma 2011; Kringelbach 2015), Somalia (Hassnoueh-Phillips 2001; Al-Sharmani 2017), Pakistan (Shaw 2002; Liversage og Charsley 2013), og Midtøsten (Gerholm 2003; Selby 2012; Liversage og Charsley 2013). Flere studier hevder at polygame ekteskap er mest utbredt i vest-afrikanske land, som Mali, Gabon, Gambia og Kamerun (Zeitzen 2008; Gaullier 2008; Al-Krenawi 2013; Liversage 2019).

Når det gjelder omfanget av *de jure polygami*, har vi funnet en svensk kilde; det svenske Skatteverkets rapport «Månggifte i folkbokförings-registret» fra 2018. Rapporten er utarbeidet på oppdrag fra svenske myndigheter basert på data fra det svenske folkeregisteret. Med bistand fra Statistiska Centralbyrå og Migrationsverket har Skatteverket gått igjennom tilgjengelige opplysninger om personer som er registrert gift med mer enn én ektefelle. Rapporten inkluderer variablene antall ektefeller, kjønn, alder og landbakgrunn. Kategorien «flergiftede» avgrenses som personer som har inngått formelt gyldige ekteskap med flere enn én person før innvandring til Sverige.⁷ Denne gruppen består av 167 menn og to kvinner (Skatteverket 2018, 16). Disse 169 personene har til sammen 354 ektefeller, og 768 barn. 44 prosent av ektefellene er registrert bosatt i Sverige. Blant de 169 finnes det 38 menn med minst to koner hvor alle er registrert bosatt i Sverige. Rapporten kan ikke si noe om hvorvidt disse personene faktisk lever sammen eller ikke, da det ikke finnes noe informasjon om dette i det svenske folkeregisteret (Skatteverket 2018, 22). En stor andel av de polygame ekteskapene ble inngått i Syria (129), Somalia (49), og Afghanistan (10). Pakistan, Palestina og Etiopa forekommer også.

Ikke omfangsdata i Norge

Omfanget av polygame ekteskap/ekteskapslignende forhold i Norge er ikke dokumentert. En kartlegging av omfanget av bigami gjort av Barne- og familiedepartementet i perioden 1995 til 1999 viste at det av totalt 105 000 inngåtte ekteskap, forelå 22 kjente tilfeller av bigami hvorav 10 var ekteskap inngått i utlandet, og 6 av disse i Pakistan (Ferrari de Carli 2008, 46). På bakgrunn av utredningen konkluderte Barne- og familiedepartementet den gang med at bigami var et marginalt problem i Norge. Ferrari de Carli påpeker at det var *de jure bigami* som ble undersøkt, hvilket kun innebærer tilfeller som er straffbare etter norsk lov (2008, 48).

---

⁷ Hovedregelen i svensk internasjonal privatrett er at utenlandske ekteskap er gyldig såfremt de er formelt gyldige i det landet det ble inngått i. Om ekteskapet ikke er forenelig med ordre public, kan svenske myndigheter velge å ikke anerkjenne det (Skatteverket 2018, 6).

En annen kilde til indikasjoner på polygam giftepraksis i Norge, er Utlendingsdirektoratets (UDI) statistikkbank. UDIs enhet for statistikk og analyse har bistått NOVA med tall på antall saker som er avvist etter polygamirelaterte bestemmelser i utlendingsloven: § 40 (ekteskap), § 42 (barn), § 44 (foreldre), og § 48 (tillatelse til å inngå ekteskap). Som vi ser av tabell 3, er det for det meste de to førstnevnte bestemmelsene som brukes ved avslag. Det er generelt små tall som har gått litt opp og ned, med en siste markant økning fra 3 avslag i 2015 til 29 avslag i 2017. Økningen er i hovedsak grunnet omfattende behandling av søknader fra Syria, da 16 av avslagene fra 2017 gjelder personer fra Syria hvis søknad om familieinnvandring ble avvist på grunn av bigamiforbudet.

Tabell 3: Avslag på søknad om familieinnvandring fordelt på vedtakshjemmel og tidspunkt for avslag

Hjemmel	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Total
utl 40 1	6	8	2	12	7	2	1	8	2	48
utl 42 2	9	5	9	4	2		10	19	1	59
utl 44 1	1			1			1	1		4
utl 48 1	1	1				1				3
Total	17	14	11	17	9	3	12	29	3	115

Kilde: Enhet for statistikk og analyse, UDI (2018).

Oppsummering

I dette kapitlet har vi redegjort for hva forskningslitteraturen sier om begrepsliggjøring og regulering av flergifte og polygami, samt utbredelse av flergifte/polygami. Vi har selv valgt å bruke begrepene flergifte og polygami om hverandre, fordi kunnskapsgjennomgangen har fokus på praksiser som av de det gjelder eller andre oppfattes som ekteskap eller ekteskaplignende forhold, selv om disse kan ha ulik formell rettslig status. Det er vanlig å skille mellom formell (*de jure*) og uformell (*de facto*) polygami. Sistnevnte involverer ofte ett eller flere religiøst inngåtte ekteskap, og de aller fleste studiene i materialet gjelder muslimer. Det finnes ikke oppdaterte estimat for hvor mange som praktiserer polygami i dag, heller ikke i Norge.

3 Flergifte og innvandringsregulering

Gitt avgrensningen av denne kunnskapsstudien, der migrasjon og migranter sto sentralt, har vi funnet flere studier om hvordan vestlig regulering av ekteskapsinnvandring får implikasjoner for flergifte og polygam praksis blant innvandrere. Vi har valgt å samle disse forskningsfunnene i et eget kapittel. Det er særlig to temaer som går igjen. På den ene siden undersøker forskere hvordan *allerede etablerte* polygame familier påvirkes av vestlig innvandringslovgivnings krav om monogami når de migrerer eller forsøker å migrere til Vesten. På den andre side viser studier hvordan *etablering* av polygame familier påvirkes av innvandringslovgivning. Først skal vi imidlertid gjengi noen funn om hva flergifte og polygamisk praksis kan gå ut på, helt konkret.

Flergifte i praksis

Flere studier beskriver og systematiserer ulike måter å praktisere de facto polygyni på. Sentralt står praksisen med at en mannlig migrant kombinerer ett formelt inngått og registrert ekteskap (enten i opprinnelseslandet eller i mottakslandet) med ett eller flere religiøse ekteskap. I det følgende skal vi presentere noen eksempler.

I en studie av muslimsk skilsmissepraksis i Storbritannia finner Enright (2013) ulike former for de facto polygyni. Det skjer ved at mannen unnlater å registrere det andre giftermålet, eller ved at han inngår alle ekteskap i religiøse seremonier helt uten sivilrettslige prosedyrer. I sistnevnte tilfelle er mannen altså å regne som ugift i sivilrettslig forstand. Enright (2013) forteller også om menn som skiller seg formelt og gifter seg på nytt, men vedlikeholder begge forhold. Yilmaz (2002) rapporterer at muslimsk polygyni forekommer i økende grad i Storbritannia. En gjennomgående form er hvor en mann har et formelt ekteskap med en førstekone i opprinnelseslandet, og inngår religiøst ekteskap med en andrekone i mottakslandet. Dette innebærer at han kan få familiegjenforening med sin førstekone dersom han/de ønsker det (2002, 349).

Gaullier (2008) beskriver hvordan de facto polygyni etableres, i en kvalitativ studie av maliske innvandrerfamilier i Frankrike: Mannen bor i Frankrike mens konene bor i Mali, eller de veksler på å bo sammen med ektemannen i Frankrike. Såkalt «pro forma skilsmisse» er en del av dette bildet, det vil si at en mann og kvinne skiller seg formelt, for å fortsette forholdet i et uformelt ekteskap (Gaullier 2008, 61). Tilfeller av polygyni der et formelt ekteskap kombineres med et religiøst/utenomrettslig, eller et norsk-registrert formelt ekteskap kombineres med et utenlandsk-registrert formelt ekteskap som ikke gjøres kjent for norske myndigheter, finner vi også i norske studier (Kayed 1999, 76; Ferrari de Carli 2008; Bredal og Wærstad 2014).

«Teknisk» polygami

Som nevnt, ser et flertall av studiene på ulike varianter av de facto polygami. Et unntak er når Charsley og Liversage (2013) beskriver spesifikke former for *de jure* polygami som de kaller «teknisk» polygami. Med dette begrepet sikter de til situasjoner der personen formelt sett lever polygamt, men i praksis lever (de facto) monogamt. Et eksempel er der en persons skilsmisse ikke er formelt innvilget i det ene landet før han/hun inngår et nytt ekteskap i et annet. Vedkommende har dermed inngått de jure polygami, selv om han/hun i praksis lever monogamt. Charsley og Liversage (2013) beskriver også et eksempel på en annen variant der en dansk-tyrkisk mann først var gift med en kvinne fra Tyrkia, og paret bodde sammen i Danmark. Han skilte seg fra henne etter dansk rett og sendte henne tilbake til opprinnelseslandet. Den danske skilsmissen ble ikke anerkjent i Tyrkia, fordi Tyrkia i motsetning til Danmark ikke har unilateral skilsmisse.⁸ Selv ønsket kvinnen et bedre økonomisk oppgjør før hun ga sin tilslutning til skilsmissen, slik tyrkisk lov krever for at den skal være gyldig. Mannen hadde giftet seg på nytt i Danmark og var ikke interessert i å i møtekomme sin (etter dansk lov) ekskones ønsker. Dermed var han i en periode å regne som gift i Tyrkia og skilt og gift på nytt i Danmark. Dette er altså et eksempel på at to lands ulike lovverk bidrar til «teknisk polygami».

Etablerte polygame familiers møte med innvandringsregler om monogami

Som nevnt, tillater ikke europeiske land polygami, noe som innebærer at polygyne menn kun kan ledsages av eller gjenforenes med én kone ved innvandring (Yilmaz 2002; Eichenberger 2012, 1095). Håndhevingen av dette *monogamikravet* inkluderer en skjerpet oppmerksomhet mot pro forma skilsmisser. For eksempel oppgir Charsley og Liversage at britiske utlendingsmyndigheter vil granske en skilsmisse dersom det fattes mistanke om at dette er en pro forma-ordning for å kunne gifte seg med en andre partner. Konkluderes det med at skilsmissen er ugyldig og/eller pro forma, vil ekteskap nummer to anses som polygamt og søknad om opphold bli avvist (Charsley og Liversage 2013, 65). Heller ikke USA utsteder permanent oppholdstillatelse til innvandrere som ønsker å fortsette og leve i polygame ekteskap etter innvandring til USA. Kvinner som søker opphold på humanitært grunnlag vil ikke kunne få innvilget opphold om det påvises at hun lever i et polygynt ekteskap, og polygame familier risikerer umiddelbar deportasjon om praksisen oppdages (Boyle og Ali 2010; Eichenberger 2012). Eichenberger (2012) oppgir at det amerikanske polygami-forbudet også hindrer innvandrerkvinner som er utsatt for vold fra ektemann i å kunne søke om såkalt VAWA-visum (Violence Against Women Act). Dette visumet innvilges til kvinner som har fått oppholdstillatelse gjennom familie-gjenforening og/eller giftemål, og som blir skilt på grunn av partnervold før de opparbeider rett til opphold på selvstendig grunnlag. Ifølge Eichenberger vil en

---

⁸ Unilateral skilsmisse vil si at man ikke trenger ektefellens samtykke for å bli skilt.

voldsutsatt kvinne ikke innvilges VAWA-visum dersom hun «bevisst gikk inn i et polygamt ekteskap», og hun «ikke er den konen som er først registrert i USA (2012, 1090). Eichenberger (2012, 1093) hevder at USAs lovgivning gjør det uforholdsmessig vanskeligere for kvinner, sammenlignet med menn, i polygame ekteskap.

Familier splittes

Flere studier viser hvordan monogami som premiss for familiegjenforening og -innvandring basert på ekteskap medfører at polygyne familier splittes. Dette kan innebære at en en eller flere koner må bli igjen i krigsherjede hjemland, eller hvis det gjelder en flyktningsfamilie, at øvrige koner må søke om asyl i et annet land. Det er også eksempler på at koner søker om oppholdstillatelse separat, eller holder seg under «myndighetenes radar» (Bledsoe og Sow 2011, 186). Flere familier ender opp med at medlemmene lever i ulike land, hvilket for eksempel var tilfelle for flere av Boyle og Alis (2010) informanter i en studie av somaliske innvandrere i USA.

Bledsoe og Sows (2011) funn samsvarer med Sargents forskning på maliske innvandrere i Frankrike, som viser at rigid innvandringspolitikk kan splitte familier og/eller føre til en utvelgelsesprosess hvor det er de familiemedlemmer med flest «oppholdskvaliteter» som migrerer (Sargent og Cordell 2003; Sargent 2011). Dette kan innebære at familier prøver å fylle kravene for de ulike «kvalitetene» til enhver tid, ofte uavhengig av hvilken kone som giftet seg først (Bledsoe og Sow 2011, 186). Bledsoe og Sow (2011) beskriver gambiske innvandrerfamilier der en manns koner bytter på posisjonen som formell ektefelle i Spania for å kunne opprettholde transnasjonal mobilitet for flere familiemedlemmer. Blant annet kan konene bytte plass i forbindelse med barnefødsel, der en nybakt mor og barnet har et opphold i opprinnelseslandet, mens en annen kone bor sammen med ektemannen i Spania (Bledsoe og Sow 2011, 186). Kvinnene i hjemlandet får ikke alltid økonomisk støtte fra ektemannen eller mulighet til å vende tilbake til Spania, spesielt hvis det forekommer rivalisering blant konene angående fordeling av økonomiske ressurser. Vi kommer tilbake til disse funnene i neste kapittel.

Når det gjelder situasjonen for kvinner som blir igjen i opprinnelseslandet, kan vi også nevne Naqvis (2017) studie av polygamisaker i britisk rettssystem siden 1990-tallet. Her gjaldt sakene primært avslag på oppholdstillatelse for kone nummer to, eller for barn fra andre eller tredje ekteskap. Et eksempel beskriver en kvinne som må bo med sin bror og hans familie i Bangladesh, da hun har fått avslag på sin søknad om familiegjenforening til Storbritannia fordi ektemannen bor sammen med sin første kone og familie der. Kvinnen stigmatiseres på grunn av sin status som «enslig kvinne», og hennes bror anser det som skamfullt at hun ikke bor sammen med mannen hun er gift med (Naqvi 2017, 423). Andre studier viser at den eldste og «første» konen blir igjen i hjemlandet for å ta vare på ektemannens familie (Bledsoe mfl. 2007; Charsley og Liversage 2013).

Førstekones rettigheter svekkes

Et sentralt poeng i litteraturen, som er særlig relevant for en kunnskapsstatus med vekt på konsekvenser for kvinner, er at flere vestlige lands myndigheter – inkludert Norge (Ferrari de Carli 2008, Wærstad 2018A) – ikke tar stilling til hvilken av hustruene som har rett til opphold i egenskap av mannens rettmessige ektefelle. I praksis betyr det at denne beslutningen overlates til mannen, uavhengig av hvem han giftet seg med først (Cook 2011). I sin analyse av polygami som diskriminering av kvinner, kritiserer Cook (2011) amerikansk og britisk innvandringspolitikk for å legge til rette for at mannen får velge. Hun karakteriserer det som «dumping» når koner blir «valgt bort» og etterlatt i opprinnelseslandet.

Myndighetenes fraskrivelse av ansvar for hvem av konene i polygame ekteskap som får formell status som ektefelle i mottakerlandet, er et sentralt tema i Wærstads gjennomgang av den norske rettstilstanden når det gjelder polygami (Wærstad 2018A, 2018B). Et sentralt poeng i Wærstads analyse, er at det første ekteskapet vil være gyldig etter ekteskapsloven. Det er kun ekteskap nummer to og eventuelt etterfølgende, som er polygame og dermed ugyldige. Hun påpeker at derrettigheter som førstekone dermed har, ikke ivaretas på en konsekvent måte i norsk rett. Utlendingsloven skiller nemlig ikke mellom en manns første og andre kone ved søknad om familiegjenforening. Dermed bryter utlendingsloven med norsk retts preferanse for det første ekteskapet og svekker førstekones rettigheter, som hun egentlig har etter norsk lov.

Videre løfter Wærstad frem unntaksbestemmelsen i utlendingslovens § 44 annet ledd som er innført som tiltak for å forhindre bi/polygami. Det dreier seg om tilfeller der en utenlandsk forelder søker gjenforening med sitt barn i Norge, og der utlendingsmyndighetene mener gjenforening vil medføre at polygame familieforhold etableres i Norge. I slike tilfeller kan oppholdstillatelse avslås i henhold til § 44 annet ledd, dersom det vil bety at søker blir «gjenforent med en herboende ektefelle som allerede er gift med eller samboer med en annen person her». Det gjøres klart i forarbeidene at unntaket «skal forhindre at bestemmelsen åpner for bigami». Wærstad påpeker at denne regelen kan forhindre at kone nummer én – fra det første, etter norsk rett gyldige, ekteskapet – får opphold og kan være sammen med barnet sitt, gitt at far bor i Norge med sin andrekone og førstekones barn. Med henvisning til Norges konvensjonsforpliktelser, peker Wærstad på det kritikkverdige i at hensynet til å forhindre polygami i Norge rammer kvinner og barn i gyldige ekteskap:

Reglene fremstår som dårlig begrunnet sett i et barneperspektiv og ut fra vernet av familierelasjoner, ettersom de kun er ment for å forhindre etableringen av polygame familier i Norge. Barnas behov for å være sammen med moren sin overses. Å knytte vilkår til familiegjenforening mellom barn og deres mor til hvorvidt far har inngått et etterfølgende

bigamisk ekteskap, fremstår som urimelig og uproporsjonalt. (Wærstad 2018B)⁹

Wærstads eget utgangspunkt er at «polygame ekteskapsordninger fører til brudd på kvinners rettigheter» ifølge internasjonale konvensjoner som Norge er bundet av. Hennes poeng er imidlertid at de samme konvensjonene forplikter Norge til ikke å innføre tiltak mot polygami som svekker kvinners rettigheter.

Frankrike: Fra tillatt polygami til krav om monogami

Flere studier tar altså utgangspunkt i vestlige lands strikte praktisering av monogamiregelen ved familieinnvandring, og viser hvilke konsekvenser dette kan ha for familiene, og særlig de kvinnene som ikke oppnår ektefellestatus. Her skiller fransk forskning seg ut ved at Frankrike i en periode (1967 til 1993) tillot polygam ekteskapsinnvandring, da landet hadde stort behov for arbeidskraft (Starr og Brilmayer 2003; Gaullier 2008). Den gang anerkjente Frankrike polygame ekteskap som hadde blitt inngått i land hvor dette var tillatt og utstedte langsiktige oppholdstillatelser til kvinner gift med mannlige arbeidsinnvandrere i polygame forhold (Starr og Brilmayer 2003). Rett til sosialtjenester var imidlertid begrenset til den konen som ble først registrert (Sargent og Cordell 2003). Da Frankrike fikk ny innvandringslov i 1993, «Loi Pasqua», ble den liberale tilnærmingen til polygami avvirket. Den nye regelen om monogami som prinsipp for innvandring gjennom ekteskap ble gitt tilbakevirkende kraft (Sargent og Cordell 2003, Sargent og Larchanche 2007).

Mye av den franske forskningslitteraturen om polygami blant migranter fokuserer på konsekvensene av denne lovendringen for de berørte (Sargent og Cordell 2003; Starr og Brilmayer 2003; Sargent 2005; Sargent og Larchanche 2007; Sargent 2011). «Loi Pasqua» krevde at ekteparene skilte seg og flyttet fra hverandre for å kunne søke om fortsatt oppholdstillatelse (Gaullier 2008; Cadart 2004; Starr og Brilmayer 2003). Flere studier viser at lovendringene hadde alvorlige konsekvenser for mange kvinner og barn i Frankrike (Cadart 2004; Gaullier 2008; Sargent 2011) – flere stod uten husly og uten formell dokumentasjon. Noen kvinner brukte falske identitetspapirer i etterkant av forbudet, for å kunne fortsette å leve og arbeide i Frankrike. Det forekom også at konene i en familie delte ett sett med offisielle papirer (Fainzang 1991, i Sargent og Cordell 2003), noe som medførte innskrenket handlingsrom for kvinnene. Flere kvinner måtte vende tilbake til hjemlandet, enten for å leve der som fortsatt gift eller som skilt (Lochak 2006). Starr og Brilmayer (2003, 248–251) fremholder at tvungen separasjon kan ha vanskelige økonomiske og sosiale konsekvenser for alle familiemedlemmer, men fastslår at «det er kvinner som betaler prisen» for de offentlige sanksjonene mot polygame familier. Zeitzen (2008, 167) sier at selv om reglene delvis ble

---

⁹ Sitatet er hentet fra en kronikk som Wærstad har skrevet basert på sin artikkel om samme tema (Wærstad 2018A).

begrunnet med et ønske om å fremme kvinners rettigheter, var det ikke nødvendigvis det som ble utfallet.

Det hører med til historien at franske myndigheter forsøkte å kompensere noe for de uheldige konsekvensene ved å gi kvinner som levde i polygyne ekteskap da dette var tillatt, rett til midlertidig oppholdstillatelse. Kriteriet var at kvinnen kunne dokumentere at hun bodde atskilt fra tidligere ektemann og at skilsmiseprosessen var igangsatt (Cadart 2004). Ifølge forskerne løste ikke denne lovendringen kvinnenens problemer, da det var problematisk å leve som skilt kvinne og familiene hadde ofte ikke økonomi til å betale for flere boliger (Starr og Brilmayer 2003, 248; Gaullier 2008).

Etablering av polygame ekteskap i forbindelse med migrasjon

Så langt har vi sett på hvilke konsekvenser et monogamikrav i innvandringslovgivningen har for allerede eksisterende polygame familier. Flere av de gjennomgåtte studiene belyser også hvordan innvandringslovgivning påvirker *etablering* av polygame ekteskap i ulike varianter. I det følgende skal vi se på noen funn fra denne forskningen.

Ifølge Brettell (2017) har migrasjonsforskningen de siste årene sett nærmere på ekteskapets rolle, som del av et økt fokus på kjønns-dimensjonene ved migrasjon. Blant annet undersøker man hvordan migrasjon bidrar til en endret forståelse og praktisering av familie og ekteskap (Brettell 2017; Charsley og Liversage 2013; Boyle og Ali 2010; Selby 2012; Naqvi 2017). Polygame ekteskap er et eksempel på praksis som kan endre form gjennom migrasjon, og som kan etableres som ledd i en migrasjonsprosess (Gaullier 2008). For mange er giftemål den eneste lovlige måten å migrere til Europe og øvrige vestlige land på, da ekteskap gir grunnlag for familieinnvandring (Ferrari de Carli 2008, 50; Charsley og Liversage 2012, 64). Det å gifte seg med en person som bor i et vestlig land kan dermed bli en migrasjonsstrategi, og i noen tilfeller kan slike strategier innbefatte og resultere i polygamiske praksiser.

Liversage (2019) er en av flere forskere som viser hvordan flergifte blir etablert gjennom mannlig migrasjon, basert på empiriske studier av innvandrere i Danmark og Storbritannia. Et gjennomgående eksempel er menn som migrerer alene, etterlater sin førstekone i opprinnelseslandet og inngår ekteskap med en ny andrekone i landet han innvandrer til (Campbell mfl. 2005; Charsley og Liversage 2013; Liversage 2019, 8). Flere studier finner at det andre ekteskapet er en midlertidig ordning og at det oppløses når mannen har fått selvstendig opphold og kan gjenforenes med sin førstekone (Charsley og Liversage 2013, 64; Liversage 2019). Med andre ord kan det være snakk om et rent pro forma ekteskap, som kun er ment som middel til oppholdstillatelse. Bledsoe og Sow (2011, 187) beskriver blant annet en afrikansk student som gifter seg med en amerikansk kvinne for å kunne bli i USA og forsørge sin kone og familie i hjemlandet etter endt studie. Som i Charsley og Liversages (2013) casebeskrivelse av «teknisk polygami» og «de facto monogami», ble polygami aldri

praktisert i dette tilfellet, da mannen levde monogamt og skilte seg fra sin pro forma amerikanske kone etter å ha fått innvilget permanent oppholdstillatelse (2011, 187). Andre ganger er samlivet mer reelt, og mannen opprettholder to reelle ekteskap, med eller uten kvinnenens viten og vilje.

At en manns polygame praksis kan inngå i eller inneholde utnyttning og vold mot kvinner, er noe vi kommer tilbake til. Her skal vi bare nevne at polygami kan være et aspekt ved såkalt «dumping» av kvinner, der mannen sender konen tilbake til opprinnelseslandet mot hennes vilje. I det gjennomgått materialet er det begrenset oppmerksomhet om dette temaet. Et eksempel forekommer i Ferrari de Carlis rapport. Hun beskriver en praksis som er kjent fra hjelpeapparatet, der mannen etterlater konen i opprinnelseslandet og tar fra henne passet. Hennes oppholdstillatelse i Norge blir ikke fornyet, og hun har dermed ikke mulighet for å returnere. Hvis han så tar ut norsk skilsmisse og gifter seg på nytt her, kan han hente en andrekone til Norge. Dersom han ikke registrerer skilsmissen i opprinnelseslandet, eller dersom han fortsatt er å regne som religiøst gift, vil mannen på denne måten ha én kone i opprinnelseslandet og én i Norge (Ferrari de Carli 2008, se også Anitha mfl. 2017).

Selv om mannen bevisst velger slike strategier, viser forskning at det det ikke dermed er sagt at han opplever det som ønskelig eller uproblematisk å leve polygam. Mannen kan slites mellom to familier, hvor han må dele sine økonomiske og emosjonelle ressurser mellom ektefellen i Europa og i opprinnelseslandet. I tillegg kan situasjonen være spesielt vanskelig når han er avhengig av sin europeiske ektefelle for å kunne fornye oppholdstillatelse (Bledsoe og Sow 2011; Kringelbach 2015, 135). Vi kommer tilbake til mannens og kvinnens motivasjon og opplevelser av det å leve polygam i neste kapittel.

Oppsummering

Dette kapitlet har redegjort for forskningsfunn om hvordan *allerede etablerte* polygame familier og *etablering* av polygame ekteskap påvirkes av vestlig innvandringslovgivnings krav om monogami. Flere studier viser at familier splittes og lever transnasjonale liv med bosted i to eller flere land. I noen tilfeller vil konene bytte på å bo i mottaker- og avsenderland. Et sentralt tema er at flere lands innvandringsmyndigheter overlater til mannen å bestemme hvem som skal være hans formelle kone i stedet for å gi fortrinnsrett til første kone. På denne måten styrkes mannens stilling i polygame ekteskap, mens kvinnene kan komme dårligere ut. Forskingen viser også at polygamisk praksis kan inngå i en migrasjonsstrategier, der en mann gifter seg pro forma eller reelt med en ny kone i innvandringslandet, med eller mot sin første kones viten og vilje.

4 Motiver, konsekvenser og erfaringer

Mens vi i forrige kapittel så på hva forskningen sier om flergifte og polygamisk praksis i forbindelse med innvandringsregler, skal vi i dette presentere funn angående øvrige aspekter ved motivasjon, konsekvenser og opplevelse av flergifte.

Kompleks motivasjon

Som vi så i forrige kapittel finner forskerne at polygame ekteskap kan etableres som en strategi for å kunne migrere. Slike motiv inngår i et helhetsbilde av kompleks motivasjon. Al-Sharmani, Tiilikainen og Mustasaari (2017, 6) trekker frem romantiske relasjoner, forpliktelser ovenfor transnasjonale familienettverk, og streben etter å maksimere fordeler ved transnasjonale giftermål som motiver for etableringen av polygame ekteskap i europeisk migrasjonskontekst. Gerholms (2003) kvalitative studie av muslimske menn i en svensk storby gir oss også innblikk i slike komplekse motivasjoner. Studien ser på koblingene mellom maskulinitet, seksualitet og transnasjonalisme blant muslimske innvandrer menn, og fortolker polygyni som en form for «management of desire» i migrasjonskontekst – det handler om at menn inngår religiøse ekteskap som en måte å regulere/legitimere seksualliv (Gerholm 2003, 405).

Andre studier (Charsley og Liversage 2013, Ferrari de Carli 2008, se også Bredal 2011) viser at polygami for noen menn kan være relatert til et uønsket arrangert ekteskap. Et eksempel fra Charsley og Liversage er en britisk-pakistansk mann som giftet seg med kjæresten sin i en religiøs seremoni i Storbritannia, før han noen år senere giftet seg formelt med en kusine i Pakistan og hentet henne til Storbritannia, etter familiens ønske (Charsley og Liversage 2013, 67). Han opprettholdt det første religiøse ekteskapet og hadde dermed to koner. I andre tilfeller gifter mannen seg motvillig med kvinnen som familien har utpekt, samtidig som han har et intimt forhold med en annen kvinne (Bredal 2011). Her vil det nok være vel så relevant å snakke om utroskap, dersom dette forholdet ikke oppfattes som et ekteskap i noen forstand.

Barnløshet trekkes også frem som motiv i den gjennomgåtte litteraturen (Liversage 2019: 9; Bonnet og Duchesne 2014). Et eksempel finner vi i Gerholms (2003) studie, der en mannlig informant forteller at hans kone ikke kunne få barn. Han valgte derfor å få barn med en kone nummer to i opprinnelseslandet. Charsley og Liversage (2013) beskriver et tilfelle med et ektepar med tyrkisk bakgrunn bosatt i Danmark der mannen inngår et andre ekteskap i Tyrkia. Motivet er at han ønsker å stifte familie, da konen i Danmark ikke kan få barn. Han besøker sin kone i Tyrkia og deres tre barn noen ganger i året, og søker om familiegjenforening med de tre barna når de kommer i skolealder. Barna flytter til Danmark uten sin mor og oppdras av far og hans første kone.

Det fremgår at barnløse kvinner har større sannsynlighet for å være i polygame ekteskap enn kvinner med barn, også fordi kvinnene kan være innforstått med polygyni for å kunne være en del av en familie med barn (Gage-Brandon 1992, Sichona 1993 i Elbedour mfl. 2002, 256). Cook (2011) påpeker at polygyn praksis på bakgrunn av infertilitet og barnløshet kan ha negative implikasjoner for den kvinnen som blir giftet inn for å bære frem barn. I ytterste konsekvens kan kvinnen nektes å bestemme over egen kropp, der det er andre – mannen eller storfamilien – som har beslutningsmakt over hvor mange og ofte hun skal få barn (Cook 2011).

Storfamiliens helse- og omsorgsbehov kan være medvirkende årsak til polygyne ekteskap, der en manns andrekone forventes å stille opp som omsorgsutøver for mannens slektninger (Liversage 2019). Liversage og Charsley påpeker at giftemål i slike tilfeller kan være nødvendig av kulturelle hensyn, da det i noen miljøer ikke vil være mulig for en enslig kvinne å bo hos og drive omsorgsarbeid i en familie hun verken er i slekt med eller inngiftet i (Liversage og Charsley 2012; Liversage 2019).

Særskilt om kvinners opplevelser

Mangfold og kompleksitet er et gjennomgående trekk ved funnene i de kvalitative studiene vi har gjennomgått, også når det gjelder de berørte kvinnenes opplevelse av det å leve i en polygyn familie, selv om det er begrenset forskning om dette.

Frivillighet og autonomi

Liversage og Charsley (2013) finner at økonomiske og sosiale insentiver kan motivere kvinner til å inngå ekteskap med menn som allerede er gift, både i opprinnelses- og innvandringsland. Kvinnens sosiale status kan være avhengig av giftemål, og/eller hun og hennes familie kan ha begrensede økonomiske ressurser. I en studie av afroamerikanske muslimske kvinners erfaringer med polygyni, finner Majeed (2015) betydelig variasjon. Flertallet av Majeeds informanter kjente seg ikke igjen i den utbredte forståelsen av muslimske kvinner i polygyne familier som undertrykte. Derimot anså mange av kvinnene polygyni som en gjensidig fordelaktig ordning for kvinner og menn, som kunne gi dem mer frihet og status i lokalmiljøet. Flere så det som positivt å kunne være den aktive parten i søken etter flere koner, og de insisterte selv på å inngå ekteskapskontrakt. Noen av kvinnene søkte bevisst etter polygyne menn fordi de strebet etter mer autonomi i ekteskapet. Å dele på ansvaret for ektemannen ble løsningen. Majeed fremhever at flere av kvinnenes beskrivelser på denne måten brøt med rådende forestillinger om polygami som en undertrykkende og uønsket praksis fra kvinners side. Samtidig var det andre kvinner i studien som levde i ulykkelige polygyne ekteskap. I noen tilfeller var det også snakk om tvang, da mannen verken informerte eller forespurte kvinnen før han tok en ny kone. Levestandarden gikk ned, og flere kvinner hadde ikke sosiale og økonomiske ressurser nok til å forlate ekteskapet. Majeeds funn er for øvrig i samsvar med Alexandres (2008) beskrivelser av afroamerikanske muslimske kvinner fra middel-

klassen. Alexandre (2008) forklarer at polygyni kan forstås som en praktisk løsning for barnløse kvinner som ønsker å danne familie med en «velegnet» mann fra samme trossamfunn og/eller lokalmiljø (Alexandre 2008, 1469).

Hemmelighold og sårbarhet

Litteraturen viser flere tilfeller av polygyni der mannen ikke har informert andre-kone om at han allerede er gift, eller ikke informert førstekone om at han gifter seg med en ny kone (Sargent og Cordell 2003; Sargent 2011; Cook 2011; Liversage 2019).¹⁰ Et eksempel fra Kayeds norske studie (1999) gir innblikk i kvinnens sårbare posisjon i tilfeller der ektemannen holder første ekteskap skjult. En av de intervjuede kvinnene hadde giftet seg i et europeisk land med en mann av samme opprinnelse. Mannen hadde norsk oppholdstillatelse, og hun ble med ham til Norge. Etter noen måneder ønsket hun å registrere ekteskapet hos Folkeregisteret og oppdaget i den anledning at han allerede var registrert gift med en annen kvinne. Denne første konen bodde i opprinnelseslandet, men kom jevnlig på besøk til Norge. Kayeds informant ville ikke lenger leve sammen med mannen og flyttet inn på kresesenter. I hennes miljø var det imidlertid svært stigmatisert å leve som skilt kvinne, og hun hadde ikke egne økonomiske ressurser. Det begrensede handlingsrommet medførte at hun til slutt ble i ekteskapet (Kayed 1999, 75).

Charsley og Liversage (2012) forteller om en skilt kvinne i Danmark med tyrkisk bakgrunn. Hun møtte en mann fra Tyrkia, og for å kunne fortsette å møtes uten å bli utsatt for sosiale sanksjoner fra sitt nettverk, giftet de seg i en religiøs seremoni. Etter ett års ekteskap fant kvinnen ut at mannen hadde unnlatt å fortelle at han allerede var gift og bodde parallelt sammen med sin andre familie i Danmark (2012, 66). Ifølge Liversage viser dette eksempelet at kulturelle og sosiale restriksjoner mot sex utenfor ekteskapet kan medvirke til at menn inngår et andre ekteskap (Liversage 2019). Denne mannens motiv handlet ikke nødvendigvis om å kunne ha to koner i én eller to husholdninger, men kanskje mer om å ha sex med flere kvinner. Tilsvarende fant Gerholm (2003) at flere mannlige informanter giftet seg i uformelle religiøse seremonier for å kunne legitimere utroskap. Skillelinjene mellom de facto polygami og utroskap/utenomekteskapelige relasjoner kan i slike tilfeller sies å viskes ut, et aspekt som også tas opp i Hassouneh-Phillips' (2001) studie av partnervold blant muslimske familier i USA. Flere av hennes kvinnelige informanter beskrev mannens polygyne ekteskap som «formalisert utroskap» (2001, 740).

Lignende funn kommer frem i Al-Sharmanis (2017) forskning på skilsmisse i den somaliske diasporaen i Finland. Hun redegjør for flere tilfeller hvor ufrivillig polygyni var årsak til samlivsbruddet. Al-Sharmani legger vekt på at polygami er omdiskutert i islam og blant muslimer. Et eksempel som blir trukket frem for å begrunne dette, er en finsk-somalisk kvinne som ville skille seg fra ektemannen

---

¹⁰ Det varierer hvorvidt forskerne opplyser om ekteskapet var frivillig inngått fra kvinnens side.

som hadde inngått religiøst ekteskap med en andrekone. Kvinnen anså polygami som «ikke-muslimsk» og mente at det skadet henne og hennes families rykte i det somaliske miljøet (2017, 85). Al-Sharmani (2017) argumenterer videre for at høyere sosioøkonomisk status og utdanning gir muslimske kvinner økt autonomi og bevisstgjør dem om deres rett til skilsmisse i islam. Her viser hun blant annet til en kvinne som inkluderte forbud mot polygyni i sin islamske ekteskapskontrakt, slik man har anledning til i henhold til sharia (2017: 79).

Koner imellom

Campbell, Bala og Bailey (2005) sier i sin kunnskapssammenstilling at man ikke kan konkludere at det finnes gitte mønstre i forholdet mellom «med-koner», da det foreligger forskning som viser til både konflikter og solidaritet. I en studie av polygam praksis blant gabonesiske innvandrere i Frankrike fant Ngoma (2011) at hver enkelt av ektefellene hadde ansvar for egen økonomisk selvstendighet, og at konene ikke var avhengig av ektemannen. Derimot samarbeidet kvinnene seg imellom ved at noen hjalp til med barnepass, mens andre arbeidet utenfor hjemmet.

Tidligere i rapporten har vi sett hvordan flere lands innvandrings-regulering overlater til mannen å bestemme hvilken av konene som skal ha rettslig status som kone og dermed få familiegjenforening med ham. Tildeling av formell hustrustatus i forbindelse med migrasjon kan ha konsekvenser for familiens interne hierarki, ifølge Sargent og Cordell (2003), og både ektemann og koner kan aktivt bruke innvandringslandets lovgivning i familiekonflikter (Sargent og Cordell 2003; Sargent 2011). Et eksempel er Wings (2011) forskning blant muslimske afrikanske innvandrere i Storbritannia. Winge finner at posisjonen til den enkelte kone var avhengig av den sosiale og juridiske konteksten ekteskapet ble inngått i. Den kvinnen som var juridisk anerkjent som ektefelle i Storbritannia befant seg øverst i hierarkiet, og dette var ikke nødvendigvis mannens første kone.

Konsekvenser

Sargent og kolleger har forsket på konsekvenser av polygyni for de involverte kvinnene, med vekt på reproduksjonsmønstre. Sargent og Cordell (2003) har særlig sett på bruken av prevensjon blant maliske immigranter i Frankrike. Blant annet fant Sargent (2011) at koner i polygyne ekteskap kan konkurrere om å bære frem det første barnet eller om å få flest barn med ektemannen. Dette tolkes både som en strategi fra kvinnenens side for å kunne oppnå permanent oppholdstillatelse i Frankrike, og for å styrke sin posisjon i det ekteskapelige hierarkiet (Sargent og Cordell 2003; Sargent 2011; Ngoma 2011). På denne måten kan polygyni være medvirkende årsak til en økning i fruktbarhetsraten blant maliske kvinner bosatt i Frankrike, sier forskerne (Sargent og Cordell 2003, 1963).

Bledsoe, Houle og Sow (2007) finner på sin side, at transnasjonal polygyn praksis kan være bakenforliggende årsak til den *tilsynelatende* høye fruktbarheten blant gambiske innvandrere i Spania. Det handler om store barneflokker som egentlig

har flere mødre enn det som fremgår i surveyundersøkelser som kartlegger husholdsbaserte fruktbarhetsrater. Som vi var inne på i forrige kapittel, fant forskerne at koner i polygame ekteskap byttet på å bo med ektemannen i Spania, mens de(n) andre oppholdt seg i Gambia. I noen tilfeller handler det om at mannen finner en ny yngre kone når den første konen blir ansett som for gammel (Bledsoe, Houle og Sow 2007, 400). Forskerne fortolker denne praksisen som en form for serieekteskap, fordi koner suksessivt byttes ut. Samtidig antyder studien at de eldre gambiske konene forblir gift med sine ektemenn, selv om de flytter tilbake til Gambia – noen mot sin vilje, andre etter eget ønske. Studien viser også at et restriktivt spansk innvandringsreglement er medårsak til barn holdes igjen i Spania av frykt for at de ikke vil kunne returnere dersom de flyttet mellom landene. Dette skaper et mønster hvor koner sirkulerer, mens barna bor permanent i Spania (Bledsoe, Houle og Sow 2007). Denne praksisen kan innebære at kvinnen som bor med barna i Spania ikke alltid er deres mor, slik det forutsettes i de spanske husholdssurveyene. I ytterste konsekvens vil Spanias forbud mot bigami bidra til at gambiske barn vokser opp uten mor, fremholder disse forskerne (Bledsowe og Sow 2011).

Vårt materiale inkluderer kvantitative studier innen psykologi som undersøker helsemessige konsekvenser av polygam praksis for kvinner og barn. Selv om funnene er basert på studier fra en ikke-vestlig kontekst, anser vi det som nyttig å inkludere de ulike risikofaktorene for barns velferd som er assosiert med polygame husholdninger. Ekteskapskonflikt, økonomiske problemer, og fars fravær er noen av hovedfaktorene. Ifølge Elbedour et al. (2002) sin kunnskaps-sammenstilling viser et mangfold av studier at barn fra polygame familier opplever konflikter og vold i familien i større grad enn barn som vokser opp i monogame familier. Når det gjelder kvinnenens situasjon, viser forskningen blant annet at skadelig nivåer av stress er utbredt blant kvinner som lever i polygyne forhold (Al-Sharfi mfl. 2016, 272). En andre eller tredje kones inntreden i familien kan være spesielt vanskelig for eldre ektefeller (Elbedour et al. 2002: 259). Funn fra undersøkelser gjennomført i Uganda, Kamerun, Malawi, Nigeria, Pakistan, Tanzania, Iran, Israel, Jordan, Palestina, Syria, Tyrkia, Kuwait, Emiratene, og Australia antyder at psykiske plager som depresjon, angst, og mer alvorlige psykiske sykdommer er mer utbredt blant polygyne kvinner enn blant kvinner som lever i monogame ekteskap (Shepard 2013).

Selv om man finner sterk korrelasjon mellom polygyne ekteskap og dårlig psykisk helse, understreker Shepard at det ikke nødvendigvis er sivilstand som påvirker sistnevnte, men andre bakenforliggende variabler som begrenset tilgang på helsetjenester, få økonomiske ressurser og lavt utdanningsnivå (2013, 60). At årsakssammenheng mellom polygyni og uhelse, inkludert vold, kan være kompleks, kommer også frem i Starr og Brilmayers (2003) kvalitative studie av polygami blant innvandrerfamilier i Frankrike. Her finner forskerne at plassmangel var et stort problem blant familier som kunne bestå av 20 personer. I vest-afrikansk kontekst hadde de polygyne konene ofte bodd i hvert sitt hus, men grunnet de høye boligprisene i Frankrike måtte hele familier bo sammen i små

leiligheter. Privatliv ble dermed utelukket, og spenninger kunne føre til uhelse, voldsepisoder, selvmordsforsøk og skilsmisse (Starr og Brilmayer 2003, 246).

Hassouneh-Phillips' (2001) artikkel om vold mot kvinner i polygyne ekteskap er basert på data fra et kvalitativt prosjekt om partnervold i muslimske familier i USA, der polygam praksis i utgangspunktet ikke var i fokus. Av totalt 17 voldsutsatte kvinner, rapporterte ni om personlige erfaringer med polygyni. Dette er et av få arbeider som eksplisitt berører hvordan polygami påvirker kvinnes erfaringer med vold og overgrep. Tre temaer løftes frem av forfatteren: (1) hvorvidt polygami i seg selv kan ses som mishandling, (2) mannens ulike behandling av konene, og (3) med-kone som vitne til vold og som voldsutøver. Hassouneh-Phillips (2001) finner at «med-koner» ofte kan være klar over ektemannens vold mot andre koner. Mens noen følte seg maktesløse og ute av stand til å forhindre volden, var andre koner aktivt med og utøvde vold mot den andre kvinnen i ekteskapet. Arbeidet viser altså at mishandling i polygyne ekteskap kan involvere flere enn én gjerningsperson.

Stigmatisering og diskriminering

Flere av studiene i vårt materiale peker på hvordan polygami inngår i en stigmatiserende diskurs om innvandreres familieliv og nære relasjoner (Ali 2003; Sargent 2005; Sargent og Larchanche 2007; Denike 2010; Ngoma 2011; Sargent 2011; Alaoui 2012; Alaoui 2016). Ofte assosieres denne familieformen med kontroversielle temaer som hijab eller problemområder som tvangsekteskap, barneekteskap og kjønnslemlestelse (Sargent 2005; Alaoui 2012), og med stereotype bilder av mannlige migranters maskulinitet og seksualitet (Al-Sharmani 2017; se også Razack 2004; Bonjour og De Hart 2013). I den franske forskningen fremgår det at polygam familiepraksis var et fremtredende element i konstruksjonen av et negativt og truende bilde av innvandrerfamilier med afrikansk bakgrunn i fransk integrasjonspolitik (Alaoui 2012; Kringelbach 2015; Alaoui 2016). Et eksempel er når opptøyene i parisiske forsteder i 2005 delvis ble forklart med dysfunksjonelle polygame familiers manglende integrering i det franske samfunnet (Alaoui 2012; Alaoui 2016; Lochak 2006; Starr og Brilmayer 2003). I sin analyse av det offentlige ordskiftet rundt integrering i Frankrike, argumenterer Alaoui (2012) for at likestillingsargumenter – herunder kritikk av polygyni – ble misbrukt for å rettferdiggjøre innstramminger i innvandringspolitikken.

Flere studier viser at den dominerende negative forståelsen av polygami kan resultere i diskriminering fra offentlige institusjoner og tjenester. For eksempel fant Sargent (2007) at berørte kvinner hadde blitt møtt med negative og diskriminerende holdninger fra helsepersonell basert på en fordømmelse av polygyni som kvinnediskriminerende praksis (Sargent 2007, 88). Fra en amerikansk kontekst vil vi nevne Hassnouch-Phillips' (2001) studie av vold mot innvandrerkvinner. Hun understreker behovet for kunnskapsbaserte helse-tjenester rettet mot polygame familier, mot bakgrunn av de sterkt negative

forståelsene av polygami som eksisterer i offentligheten. Naqvi (2017) på sin side, peker på en problematisk tendens til å fremstille polygam praksis som kvinnediskriminerende, ved en kontrast til monogame parforhold. Slike forståelser kan implisitt komme til å konstruere monogami som den ideelle ikke-patriarkalske og likestilte ekteskapsmodellen, hevder Naqvi. På den måten kan det negative fokuset på polygami bidra til at vold i monogame forhold usynliggjøres og bagatelliseres, fremholder hun. I stedet bør all vold undersøkes og håndteres i sin spesifikke kontekst (Brake 2012 i Naqvi 2017, 410).

Oppsummering

Kapitlet tar for seg ulike forskningsfunn angående motiver, konsekvenser og opplevelse av flergifte. Litteraturen tegner et bilde av kompleksitet, både når det gjelder mennenes og kvinnenes motiver. Mannen kan gifte seg med flere for å legitimere utenomekteskapelig sex, og han kan bruke polygami som en løsning for å imøtekomme familiens ønske om et arrangert ekteskap. Forskningen viser at noen kvinner ser positivt på polygamisk samliv, mens andre blir lurt eller tvunget inn i det mot sin vilje. I slike tilfeller vil flere kvinner benekte at mannens handling er legitime i religiøs forstand, og vi har sett flere studier der kvinner betegner sin ektemanns praksis med ord som «uislamisk» og «formalisert utroskap». Når det gjelder konsekvenser, finnes det forskning som viser negative effekter på psykisk helse, og funn som viser at vold kan forekomme, også mellom konene i en polygam familie. Endelig har vi referert til forskere som advarer mot at stigmatiserende diskurser om muslimer, der polygami inngår, kan føre til at berørte kvinner blir møtt med negative holdninger fra offentlige tjenester og hjelpeapparat.

5 Oppsummering

Vi har gjennomgått og sammenstilt forskningslitteratur om flergifte og polygamisk praksis blant personer som har migrert fra ikke-vestlige til vestlige land. Rammen for kunnskapssammenstillingen har vært en problem-orientert forskningsinteresse, idet den inngår i forskningsprosjektet «Vold og utnyttning i et transnasjonalt landskap», som undersøker vold mot kvinner fra mannlig partner og/eller svigerfamilie i majoritets- og minoritets-befolkningen. Følgende problemstilling har ligget til grunn for kunnskaps-statusen: «Hva sier foreliggende forskning om formelle og uformelle polygame praksiser i vestlig kontekst blant folk med innvandrerbakgrunn?» I dette siste kapitlet skal vi oppsummere noen hovedtrekk i forsknings-resultatene vi har gjennomgått.

Begrenset kunnskap

Et overordnet funn er at flergifte og polygami blant migranter i en vestlig kontekst er et underforsket tema, både hva gjelder omfang og mer kvalitative aspekter. Noe skyldes nok at det er metodisk krevende å få tilgang til data, men temaets kontroversielle karakter kan også spille inn. Flere studier viser hvordan polygami inngår i en stigmatiserende og generaliserende diskurs om muslimske innvandrere, der kvinner fremstilles som undertrykte og menn som undertrykkere. Noen studier har da også som siktemål å utfordre eller utfylle slike ensidig negative fremstillinger, blant annet ved å vise frem kvinners ulike erfaringer og holdninger. Vi finner få studier som særskilt undersøker vold og utnyttning av kvinner i en polygam familiekontekst.

Mens noen forskere har et uttalt kritisk perspektiv på polygami, behandler andre deler av litteraturen polygam praksis som en av flere former for organisering av familie og samfunn. Uavhengig av ståsted viser litteraturen at polygami tar ulike former og ofte er formet av transnasjonale rom. Et gjennomgående perspektiv i den empiriske forskningen er fokuset på kvinnenenes marginalisering i mottaksland, men også de pragmatiske måtene aktører praktiserer polygami på i møte med nye betingelser i mottakslandet.

Konsekvenser for kvinner

Det er vanskelig å trekke en generell konklusjon om hvordan kvinner erfarer polygyni. Vi har sett forskningsresultater som tyder på at polygyni kan ha negative konsekvenser for helse, økonomi og sosial status, samtidig som at dette også kan ha andre årsaker som samvarierer med flergifte. En del studier dokumenterer praksis der mannen manipulerer, forskjellsbehandler og utnytter en eller flere av sine koner. I noen tilfeller er et ektepar enige om at han skal inngå andreekteskap som ledd i deres felles strategi for å migrere. I andre studier er det uklart hvorvidt kvinnen er innforstått med å være en av flere koner, herunder i tilfeller der kvinnen

er infertil og mannen tar en andre kone for å kunne få barn. Atter andre undersøkelser finner at noen kvinner foretrekker polygyne relasjoner og ser det som frisetende, blant annet ved at de får mer tid til karriere. Slike funn indikerer at kvinnens egne ressurser og maktfordelingen mellom kjønnene spiller en avgjørende rolle, i tillegg til antall koner. Relasjonen mellom konene er i begrenset grad studert, men funn indikerer at slike relasjoner kan være preget av både makthierarki og samarbeid. Vold og utnyttning kvinner imellom nevnes i enkelte studier.

I en del av litteraturen er forskeren mest opptatt av hvordan mottaker-landets lover og regler forverrer situasjonen for kvinnene. Dette utdypes i neste punkt.

Innvandringsregulering og flergifte

En sentral problemstilling i litteraturen vi har gjennomgått, gjelder forholdet mellom vestlige lands innvandringsregulering og flergifte blant innvandrere fra ikke-vestlige land. For det første undersøkes hvordan vestlige land behandler og regulerer *allerede eksisterende* polygyne familier, og hvilke konsekvenser forbudet mot polygami har for familiene og særlig kvinnene. Her handler det om at familier splittes og lever transnasjonale liv med bosted i to eller flere land. I noen tilfeller splittes familien på permanent basis, mens i andre vil konene bytte på å bo i mottaker- og avsenderland. En del studier finner at barna bor mer permanent i mottakerlandet, mens mødrene veksler. Flere studier viser hvordan dynamikken og maktrelasjonene i familien påvirkes av migrasjonen og innvandringsreguleringen. Særlig gjelder dette når en annen kvinne enn førstekone får formell hustrustatus i mottakerlandet, ofte fordi staten overlater til mannen å bestemme hvem som skal være hans formelle kone i stedet for å gi fortrinnsrett til første kone. På denne måten styrkes mannens stilling i polygame ekteskap, mens kvinnene kan komme dårligere ut.

For det andre viser forskningen hvordan *etablering* av polygame familier muligjgjøres eller forhindres av vestlig innvandringslovgivning. Her handler det dels om ulike varianter av at mannen inngår pro forma ekteskap med en kvinne i mottakerlandet, der hensikten er at han seinere skiller seg og får gjenforening med kvinnen i opprinnelseslandet som han ser som sin egentlige kone, i et monogamt forhold. I slike tilfeller kan de to kvinnene være innforstått med at dette er en strategisk og midlertidig ordning; altså at mannen og kvinnene sammen fører staten bak lyset. I andre tilfeller vil mannen føre staten og minst en av kvinnene bak lyset, idet han later som han er ugift når han inngår pro forma ekteskapet, eventuelt også uten sin første kones viten.

Forskningen viser for øvrig hvordan det transnasjonale rommet skaper nye betingelser for menn som ønsker å praktisere flergifte eller ha flere partnere uavhengig av organisering. Tilhørigheten til og mobiliteten mellom land gir mannen større mulighet for å manipulere med sannheten og holde praksisen hemmelig, både for konene, slekta og andre. Den sosiale kontrollen svekkes eller vanskeligjgjøres av den geografiske avstanden. I forskningslitteraturen finnes det

flere eksempler på at menn benytter seg av dette handlingsrommet, at de henviser til religion for å legitimere det som andre vil se som svik og utroskap, og at polygamiske praksiser kan inngå i et bredere undertrykkings- og utnyttingsmønster.

Endelig fremgår det av flere studier, at tiltak for å forhindre etablering av polygamisk praksis gjennom innvandring, som delvis begrunnes med hensynet til kvinner og barns rettigheter, kan føre til ytterligere diskriminering av de kvinnene og barna man presumptivt vil verne. I en norsk kontekst er det verdt å trekke frem Tone Linn Wærstads gjennomgang av rettstilstanden (Wærstad 2018A og B). Her viser hun at norsk utlendingslov ikke følger ekteskapslovens bestemmelser om at det første ekteskapet er det formelt gyldige ekteskapet, dersom en person er gift med flere. Hun påpeker at hensynet i utlendingslovgivningen primært handler om å forhindre at polygam praksis blir en migrasjons-strategi, og at man derfor kan komme til å se bort fra andre hensyn, som konvensjonsbestemte rettigheter for førstekone og hennes barn.

Behov for kunnskap og videre forskning

Vi har påvist et generelt kunnskapsbehov når det gjelder polygamisk praksis blant migranter i en vestlig kontekst. Det er behov for forskning i flere nasjonale kontekster og for komparative studier, blant annet studier som sammenligner minoritets- og majoritetsbefolkningens praksis med hensyn til det å ha flere partnere samtidig. Ikke minst ville det være interessant å undersøke de kampene om definisjonsmakt som pågår mellom menn og kvinner og blant muslimer og andre troende, når det gjelder hva som er legitime og illegitime former for samliv. Det er et generelt behov for mer kunnskap og kompetanseheving om religiøse-rettslige forhold knyttet til familier og ekteskap. Et annet spørsmål gjelder om varianter av polygamisk praksis knyttet til pro forma ekteskap også forekommer blant kvinner som ledd i en migrasjonsstrategi, og hva dette i så fall har å si for kjønnete maktreelasjoner.

Det finnes svært lite forskning på polygam praksis i en nordisk kontekst. Særlig Anika Liversages forskning i Danmark, men også Mulki Al-Sharmanis i Finland, er viktige unntak, som innbyr til komparative studier av både kvinners, menns og barns erfaringer. Når det gjelder omfang, burde norske myndigheter iverksette en kartlegging basert på ulike kilder, særlig folkeregisteret. Dette bør ses i sammenheng med en rettslig opprydning, slik Wærstad anbefaler.

Referanser

- Abdullah, Raihanah, og Soraya Khairuddin. 2009. «The Implementation of Islamic Family Law: Polygamy and Dissolution of Marriage.» *Asian Women* 25 (1): 33–54.
- Alaoui, Myriam Hachimi. 2012. «L'intégration Sous Condition : Valeurs Non Négociables et Égalité Des Sexes.» *Canadian Journal of Women & the Law* 24 (1): 114–134.
- Alaoui, Myriam Hachimi. 2016. «L'immigration familiale : une obligation d'intégration républicaine . Le cas du Contrat d'accueil et d'intégration.» *Recherches familiales*, 13: 79–93.
- Alexandre, Michele. 2008. «Lessons from Islamic Polygamy: A Case for Expanding the American Concept of Surviving Spouse so as to Include De Facto Polygamous Spouses.» *Washington and Lee Law Review* 64 (4): 1461–1481.
- Ali, Kecia. 2006. *Sexual Ethics and Islam: Feminist Reflections on Quran Hadith*. Oxford: Oneworld Publications.
- Ali, Wijdan. 2003. «Muslim Women: Between Cliche and Reality.» *Diogenes* 199: 77–87.
- Al-Krenawi, Alean. 2013. *Psychosocial Impact of Polygamy in the Middle East*. New York: Springer Science.
- Al-Krenawi, Alean, og Ernie S. Lightman. 2000. «Learning Achievement, Social Adjustment, and Family Conflict Among Bedouin-Arab Children From Polygamous and Monogamous Families.» *The Journal of Social Psychology* 140 (3): 345–55.
- Al-Krenawi, Alean, John Graham, og Abuelaish Izzeldin. 2001. «The Psychosocial Impact of Polygamous Marriages on Palestinian Women.» *Women & Health* 34 (1): 1–16.
- Al-Sharfi, Mohammad, Karen Pfeffer, og Kirsty A. Miller. 2016. «The Effects of Polygamy on Children and Adolescents: A Systematic Review.» *Journal of Family Studies* 22 (3): 272–286.
- Al-Sharmani, Mulki. 2017. «Divorce among Transnational Finnish Somalis: Gender religion and agency.» *Religion and Gender* 7 (1): 70–87.
- Al-Sharmani, Mulki, Marja Tiilikainen, og Sanna Mustasaari. 2017. «Transnational Migrant Families: Navigating Marriage, Generation and Gender in Multiple Spheres.» *Migration Letters* 14 (1): 1–10.
- Anitha, Sundari, Anupama Roy, and Harshita Yalamarty. 2017. «Gender, Migration, and Exclusionary Citizenship Regimes: Conceptualizing Transnational Abandonment of Wives as a Form of Violence Against Women.» *Violence Against Women*, 1–28, 2017
- Balchin, Cassandra, og Sohail Akbar Warraich. 2006. *Recognising the Unrecognised: Inter-Country Cases and Muslim Marriages and Divorces in Britain - A Policy Research by Women Living Under Muslim Laws*. London: Women Living Under Muslim Laws.
<http://www.wluml.org/sites/wluml.org/files/import/english/pubs/pdf/misc/recognizing-the-unrecognized.pdf>.

- Bonjour, Saskia & Betty de Hart Raboud. 2013. «A proper wife, a proper marriage: Constructions of 'us' and 'them' in Dutch family migration policy». *European Journal of Women's Studies* 20(1) 61–76
- Bledsoe, Caroline H., og Papa Sow. 2011. «Family Reunification Ideals and the Practice of Transnational Reproductive Life among Africans in Europe.» I *Reproduction, Globalization, and the State*, av Rayna Rapp og Susan L. Erikson, red. Carole H. Browner and Carolyn F. Sargent, 175–191. Duke University Press.
- Bledsoe, Caroline H., René Houle, og Papa Sow. 2007. «High Fertility Gambians in Low Fertility Spain: The Dynamics of Child Accumulation across Transnational Space.» *Demographic Research* S5 (12): 375–412.
- Boden, Alison L. 2007. *Women's Rights and Religious Practice. Claims in Conflict*. New York: Palgrave Macmillan.
- Bonnet, Doris, og Véronique Duchesne. 2014. «Migrer pour procréer : histoires de couples africains.» *Cahiers du Genre* 56: 41–58.
- Boyle, Elizabeth Heger, og Ahmed Ali. 2010. «Culture, Structure, and the Refugee Experience in Somali Immigrant Family Transformation.» *International Migration* 48 (1): 47–79.
- Bredal, Anja (2011) Mellom makt og avmakt. Om unge menn, tvangsekteskap, vold og kontroll. ISF-rapport 2011:4
- Bredal, Anja, og Tone Linn Wærstad. 2014. «Gift, Men Ugift. Om Utenomrettslige Religiøse Vigsler.» Oslo: Institutt for Samfunnsforskning.
<http://docplayer.me/2425775-Gift-men-ugift-om-utenomrettslige-religiose-vigsler.html>.
- Brettell, Caroline B. 2017. «Marriage and Migration.» I *Annual Review of Anthropology, Vol 46*, red. D. Brenneis and K. B. Strier, 46: 81–97. Palo Alto: Annual Reviews.
- Bryceson, Deborah Fahy, og Ulla Vuorela. 2002. *The Transnational Family : New European Frontiers and Global Networks*. Oxford ; New York : Berg.
- Cadart, Marie-Laure. 2004. «La vulnérabilité des mères seules en situation de migration.» *Dialogue* 163 (1): 60–71.
- Calder, Gillian, og Lori G. Beaman. 2014. *Polygamy's Rights and Wrongs: Perspectives on Harm, Family, and Law*. Vancouver: UBC Press.
- Campbell, Angela, Nicholas Bala, Katherine Duvall-Antonacopoulos, Leslie MacRae og Joanne J. Paetsch, and Martha Bailey, Beverley Baines, Bitá Amani and Amy Kaufman. 2005. «Polygamy in Canada: Legal and Social Implications for Women and Children - A Collection of Policy Research Reports.» Library and Archives Canada Cataloguing in Publication.
- Campbell, Angela. 2013. *Sister Wives, Surrogates and Sex Workers Outlaws by Choice?* London: Routledge.
- CEDAW. 2009. «General Recommendations Made by the Committee on the Elimination of Discrimination against Women.»
<http://www.un.org/womenwatch/daw/cedaw/recommendations/recomm.htm>.
- Charsley, Katharine. 2006. «Risk and Ritual: The Protection of British Pakistani Women in Transnational Marriage.» *Journal of Ethnic & Migration Studies* 32 (7): 1169–1187.

- Charsley, Katharine & Anika Liversage. 2015. «Silenced Husbands: Muslim Marriage Migration and Masculinity.» *Men and Masculinities* 18 (4): 489–508.
- Charsley, Katharine & Anika Liversage. 2013. «Transforming Polygamy: Migration, Transnationalism and Multiple Marriages among Muslim Minorities.» *Global Networks - a Journal of Transnational Affairs* 13 (1): 60–78.
- Cook, Rebecca J. 2011. «Structures of Discrimination.» *Macalester International Journal* 28: 33–60.
- Davis, Adrienne D. 2009. «Regulating Polygamy: Intimacy, Default Rules, and Bargaining for Equality.» *Women, Gender & Sexuality Studies Research*. Paper 12. <http://openscholarship.wustl.edu/wgss/12>
- Denike, Margaret. 2010. «The Racialization of White Man's Polygamy.» *Hypatia-a Journal of Feminist Philosophy* 25 (4): 852–874.
- Eichenberger, Sarah L. 2012. «When for Better is for Worse: Immigration Law's Gendered Impact on Foreign Polygamous Marriage», 61 *Duke Law Journal* 1067–1110
Available at: <https://scholarship.law.duke.edu/dlj/vol61/iss5/3>
- Elbedour, Salman, Anthony J. Onwuegbuzie, Corin Caridine, and Hasan Abu-Saad. 2002. «The Effect of Polygamous Marital Structure on Behavioral, Emotional, and Academic Adjustment in Children: A Comprehensive Review of the Literature.» *Clinical Child and Family Psychology Review* 5 (4): 255–271.
- Enright, Máiréad. 2013. «The Beginning of the Sharpness: Loyalty, Citizenship and Muslim Divorce Practice.» *International Journal of Law in Context* 9 (3): 295–317.
- Estin, Ann Laquer. 2009. «Unofficial Family Law.» *Iowa Law Review* 94 (2): 449–480.
- Faucon, Casey E. 2014. «Marriage Outlaws: Regulating Polygamy in America.» *Duke Journal of Gender Law & Policy* 22: 1–54.
- Ferrari de Carli, Eli. 2008. «Religion, juss og rettigheter : Om skilsmisse, polygami og shari'a-råd.» <https://brage.bibsys.no/xmlui/handle/11250/177613>.
- Gaullier, Pauline. 2008. «La Décohabitation et Le Relogement Des Familles Polygames.» *Recherches et Prévisions* 94: 59–69.
- Gerholm, Lena. 2003. «Overcoming Temptation: On Masculinity and Sexuality among Muslims in Stockholm.» *Global Networks* 3 (3): 401–416.
- Hassouneh-Phillips, Dena. 2001. «Polygamy and Wife-Abuse: A Qualitative Study of Muslim Women in America.» *Health Care for Women International* 22 (8): 735–748.
- Hennum, Ragnhild og Rachel Paul. 2000. Rettslig regulering av tvangsekteskap og bigami, Universitetet i Oslo, Institutt for kriminologi, 2000
- Jeffreys, Sheila. 2013. *Man's Dominion: The Rise of Religion and the Eclipse of Women's Rights*. London: Routledge.
- Kayed, Camilla. 1999. «Rett, religion og byråkrati: En studie av skilsmisse blant muslimer i Norge.» Masteroppgave, Universitetet i Oslo.
- Kringelbach, Hélène N. 2015. «Parallel Lives and Scattered Families: European Immigration Rules and Transnational Family Practices between Africa and Europe.» I *Diasporas Reimagined Spaces, Practices and Belonging*, edited by N. Sigona, A.

Gamlen, G. Liberatore, and H el ene N. Kringelbach, 131–134. Oxford Diasporas Programme.

Liversage, Anika. 2019. «Polygamy, Wellbeing and Ill-Being amongst Ethnic Muslim Minorities.» In *Wellbeing of Transnational Muslim Families: Marriage, Law and Gender*, edited by M. Tiilikainen, M. Al-Sharmani og S. Mustasaari: Routledge (*Studies in Migration and Diaspora*), forthcoming 2019.

Lochak, Dani le. 2006. «La Double Peine Des  pouses de Polygames». *Droit social, Librairie technique et  conomique*: 1032–1041.

Maia Consult. 2009. «At V ere Muslimske Kvinne i Danmark.» Velf erdsministeriet, Danmark. <https://www.ft.dk/samling/20081/almdel/uui/bilag/140/680732.pdf>.

Majeed, Debra. 2015. *Polygyny: What It Means When African American Muslim Women Share Their Husbands*. Florida: University Press of Florida.

Mashhour, A. 2005. «Islamic Law and Gender Equality – Could There Be a Common Ground?: A Study of Divorce and Polygamy in Sharia Law and Contemporary Legislation in Tunisia and Egypt.» *Human Rights Quarterly* 27 (2): 562–596.

Morin, Ashley E. 2014. «Use It or Lose It: The Enforcement of Polygamy Laws in America.» *Rutgers Law Review* 66 (2): 497–530.

Naqvi, Zainab Batul. 2017. «A Contextualised Historical Account of Changing Judicial Attitudes to Polygamous Marriage in the English Courts.» *International Journal of Law in Context* 13 (3): 408–28.

Ngoma, Fran ois. 2011. *La Polygamie En Situation d'immigration*. Doktoravhandling, Universit  Bordeaux 2.

Quek, Kaye. 2018. *Marriage Trafficking: Women in Forced Wedlock*. London: Routledge.

Razack, Sherene H. 2004. Imperilled Muslim Women, Dangerous Muslim Men and Civilized Europeans: Legal and Social Responses to Forced Marriages. *Feminist Legal Studies* 12 (2):129–174 (2004)

Roli, Bente. 2015. «Gift eller ikke-gift – N r myndighetene lager Catch 22.» *Tidsskrift for familierett, arverett og barnevernrettslige sp rsm l* 13 (02): 107–110.

Sargent, Carolyn, and Dennis Cordell. 2003. «Polygamy, Disrupted Reproduction, and the State: Malian Migrants in Paris, France.» *Social Science & Medicine* (1982) 56 (9): 1961–1972.

Sargent, Carolyn. 2005. «Counseling Contraception for Malian Migrants in Paris: Global, State, and Personal Politics.» *Human Organization* 64 (2): 147–156.

Sargent, Carolyn, and Stephanie Larchanche. 2007. «The Muslim Body and the Politics of Immigration in France: Popular and Biomedical Representations of Malian Migrant Women.» *Body & Society* 13 (3): 79–102.

Sargent, Carolyn F. 2011. «Problematizing Polygamy, Managing Maternity: The Intersections of Global, State, and Family Politics in the Lives of West African Migrant Women in France.» In *Reproduction, Globalization, and the State*, by Rayna Rapp and Susan L. Erikson, edited by Carole H. Browner and Carolyn F. Sargent, 192–203. Duke University Press.

Selby, Jennifer. 2012. *Questioning French Secularism – Gender Politics and Islam in a Parisian Suburb*. New York: Palgrave Macmillan.

- Shepard, L. D. 2013. «The Impact of Polygamy on Women's Mental Health: A Systematic Review.» *Epidemiology and Psychiatric Sciences* 22 (1): 47–62.
- Skatteverket, Sverige. 2018. «Månggifte i Folkbokföringsregistret.» Finansdepartementet.
<https://www.skatteverket.se/download/18.4a4d586616058d860bc7b3a/1516808177859/M%C3%A5nggifte+i+folkbokf%C3%B6ringsregistret+204+402+092+-+17+113.pdf>.
- Stark, Audrey. 2015. *Polyamory – A Labor of Love. Boundary Work and Legitimization of Non-Normative Intimate Relationships*. Master's Thesis in Sociology Department of Sociology and Human Geography, University of Oslo, June 2015
- Starr, Sonja, og Lea Brilmayer. 2003. «Family Separation as a Violation of International Law.» *Berkeley Journal of International Law* 21 (2): 213–287.
- Thue, Helge J. 2003. «Anerkjennelse av ekteskap stiftet i utlandet.» *Tidsskrift for familierett, arverett og barnevernrettslige spørsmål* 1 (01): 4–18.
- White, Ryan. 2009. «Two Sides of Polygamy.» *Journal of Law and Family Studies* 11 (2): 447–454.
- Wing, Adrien Katherine. 2001. «Polygamy from Southern Africa to Black Britannia to Black America: Global Critical Race Feminism as Legal Reform for the Twenty-First Century.» *Journal of Contemporary Legal Issues* 11: 811–880.
- Wærstad, Tone Linn. 2018A. «Reguleringen av polygame ekteskap i norsk rett», *Tidsskrift for familierett, arverett og barnevernrettslige spørsmål* 02–03 / 2018 (Volum 16).
- Wærstad, Tone Linn. 2018B. «Utydelige lover for polygame ekteskap i Norge» *Kronikk* www.forskning.no 27. juni 2018 <https://forskning.no/juridiske-fag-innvandring-kronikk/utydelige-lover-for-polygame-ekteskap-i-norge/1193746>
- Yilmaz, Ihsan. 2002. «The Challenge of Post-Modern Legality and Muslim Legal Pluralism in England.» *Journal of Ethnic and Migration Studies* 28 (2): 343–54.
- Zeitzen, Miriam Koktvedgaard. 2008. *Polygamy: A Cross-Cultural Analysis*. Oxford: Berg.

Vedlegg

Vedlegg 1. Litteraturen som er gjennomgått

Oversikt per år, land og fagdisiplin

Forfatter	År	Land	Disiplin
Roli	2015	Norge	Rettsvitenskap
Bredal og Wærstad	2014	Norge	Sosiologi og rettsvitenskap
Ferrari de Carli	2008	Norge	Rettsvitenskap
Thue	2003	Norge	Rettsvitenskap
Kayed	1999	Norge	Antropologi
Skatteverket	2017	Sverige	Demografi
Gerholm	2003	Sverige	Sosiologi
Liversage	2019	Danmark og Storbritannia	Sosiologi
Charsley og Liversage	2015	Danmark og Storbritannia	Sosiologi
Charsley og Liversage	2013	Danmark og Storbritannia	Sosiologi
Maïa Konsult	2009	Danmark	
Al-Sharmani, Tiilikainen og Mustasaari	2017	Finland	Sosiologi
Al-Sharmani	2017	Finland	Sosiologi
Alaoui	2016	Frankrike	Statsvitenskap
Bonnet og Duchesne	2014	Frankrike	Antropologi
Alaoui	2012	Frankrike	Statsvitenskap
Selby	2012	Frankrike	Antropologi
Sargent	2011	Frankrike	Sosiologi
Ngoma	2011	Frankrike	Antropologi
Gaullier	2008	Frankrike	Sosiologi
Sargent og Larchanche	2007	Frankrike	Sosiologi
Lochak	2006	Frankrike	Sosiologi
Sargent	2005	Frankrike	Sosiologi
Cadart	2004	Frankrike	Sosiologi
Sargent og Cordell	2003	Frankrike	Sosiologi
Bledsoe og Sow	2011	Spania og Tyskland	Sosiologi
Bledsoe, Houle og Sow	2007	Spania	Sosiologi
Naqvi	2017	Storbritannia	Kjønnsstudier
Enright	2013	Storbritannia	Rettsvitenskap
Ali	2006	Storbritannia	Kjønnsstudier
Charsley	2006	Storbritannia	Sosiologi
Balchin og Warraich	2006	Storbritannia	Statsvitenskap
Yilmaz	2002	Storbritannia	Sosiologi

Forfatter	År	Land	Disiplin
Forfatter	År	Land	Disiplin
Kringelbach	2015	Europa	Sosiologi
Bryceson og Vuorela	2002	Europa	Sosiologi
Majeed	2015	USA	Kjønnsstudier
Morin	2014	USA	Rettsvitenskap
Faucon	2014	USA	Kjønnsstudier
Jeffreys	2013	USA	Kjønnsstudier
Eichenberger	2012	USA	Rettsvitenskap
Denike	2010	USA	Kjønnsstudier
Boyle og Ali	2010	USA	Sosiologi
White	2009	USA	Rettsvitenskap
Estin	2009	USA	Rettsvitenskap
Davis	2009	USA	Rettsvitenskap
Alexandre	2008	USA	Rettsvitenskap
Starr og Brilmayer	2003	USA	Rettsvitenskap
Hassnoueh-Phillips	2001	USA	Sosiologi
Campbell	2013	Canada	Sosiologi
Abdullah og Khairuddin	2009	Malaysia	Rettsvitenskap
Al-Krenawi	2013	Midtøsten	Psykologi
Al-Krenawi, Graham og Izzeldin	2001	Palestina	Psykologi
Mashhour	2005	Tunisia og Egypt	Rettsvitenskap
Al-Krenawi og Lightman	2000	Israel	Psykologi
Brettell	2017	Kunnskapssammenstilling	Antropologi
Al-Sharfi, Pfeffer og Miller	2016	Kunnskapssammenstilling	Psykologi
Shepard	2013	Kunnskapssammenstilling	Psykologi
Campbell, Bala og Bailey	2005	Kunnskapssammenstilling	Sosiologi
Elbedour et al.	2002	Kunnskapssammenstilling	Psykologi
Quek	2018	Globalt	Sosiologi
Calder og Beaman	2014	Globalt	Sosiologi
Zeitzen	2008	Globalt	Antropologi
Ali	2003	Globalt	Religionsvitenskap
Wing	2001	Globalt	Sosiologi

Vedlegg 2. UDI-statistikk

Tabell: Avslag på søknad om familieinnvandring fordelt på landbakgrunn

Land	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Totalsum
Somalia	7	4	1	6	9	1	6	2		36
Syria						1		16	3	20
Afghanistan	1	2						5		8
Marokko		1		4						5
Pakistan				2			1	2		5
Etiopia	1	1					3			5
Dem. Rep. Kongo (DRC)			4							4
Irak	2		2							4
Thailand		2				1				3
Filippinene	1	1		1						3
Kenya	3									3
Kina			2					1		3
Ghana			1	1						2
Eritrea		1		1						2
Ukraina							2			2
Togo				1						1
Jordan	1									1
Sudan							1			1
India								1		1
Honduras				1						1
Tyrkia			1							1
Nepal	1									1
Malawi		1								1
Russland					1					1
Brasil		1								1
Totalsum	17	14	11	17	10	3	13	27	3	115